

EXAMENSARBETE

Våren/Hösten 2010

Sektionen för Lärarutbildningen

Avancerad nivå 30 hp

”För att man ska ha nåt kul, förutom raster...”

En intervjuundersökning om flickors syn på skolämnet idrott och hälsa i årskurs 5 och 9

Författare

Sanna-Lie Lövgren

Melinda Ymsén

Handledare

Mariann Persson

Eva Svederberg

Examinator

Torgny Ottosson

”För att man ska ha nåt kul, förutom raster...”

En intervjuundersökning om flickors syn på skolämnet idrott och hälsa i
årskurs 5 och 9.

Sanna-Lie Lövgren och Melinda Ymsén

Abstract

Skolämnet idrott och hälsa ska ge eleverna ett bestående intresse för fysisk aktivitet. Av undervisningen krävs då att den är varierad och har intellektuella, praktiska, sinnliga, estetiska och fysiska perspektiv på lärandet. Både för flickor och pojkar. Studier har visat att pojkar och flickor behandlas olika i undervisningen i idrott och hälsa. *Syftet* var att med kvalitativa intervjuer undersöka hur 12 flickor i årskurs 5 och 9 ser på skolämnet idrott och hälsa. I databearbetningen fokuserades essensen i flickornas erfarenheter och upplevelser. Resultatet visade att flickorna såg ämnet som ”rekreation”, ”arena för att lära sig bollspel”, ”något de har nytta av i framtiden” eller visade ”osäkerhet om vad ämnet är bra för”. Slutsatsen är att undervisningen i idrott och hälsa behöver förtydliga ämnets uppnåendemål för flickorna i studien.

Ämnesord: idrott och hälsa, flickor, grundskola, lärande, bildning, fenomenologi

INNEHÅLL

1 Inledning.....	5
1.1 Syfte	6
<i>Frågeställningar.....</i>	<i>6</i>
1.2 Definitioner	7
1.2.1 Lärande	7
1.2.2 Bildning.....	7
2 Litteraturgenomgång.....	9
2.1 Styrdokument i idrott och hälsa.....	9
2.1.1 <i>Läroplanens innehåll i relation till idrott och hälsa.....</i>	<i>9</i>
2.1.2 <i>Ur den aktuella kursplanen för idrott och hälsa.....</i>	<i>10</i>
2.1.3 <i>Ur kommande kursplan för idrott och hälsa.....</i>	<i>11</i>
2.1.4 <i>Uppnåendemål för årskurs 5.....</i>	<i>11</i>
2.1.5 <i>Uppnåendemål för årskurs 9.....</i>	<i>11</i>
2.1.6 <i>Uppnåendemålen ur forskares ögon.....</i>	<i>12</i>
2.2 Lärande i skolämnet idrott och hälsa	12
2.2.1 <i>Idrott och hälsa som fysiskt bildningsämne.....</i>	<i>12</i>
2.2.2 <i>Undervisning i idrott och hälsa</i>	<i>13</i>
2.2.3 <i>Tillsyn av skolämnet idrott och hälsa år 2010</i>	<i>15</i>
2.3 Flickorna i ämnet idrott och hälsa	16
2.4 Sammanfattning	17
2.5 Problemprecisering.....	18
3 Teoretisk utgångspunkt	19
3.1 Fenomenologins historia och innebörd	19
3.2 Fenomenologisk metod	21
3.3 Fenomenologisk skolforskning.....	21
4 Empirisk del	23
4.1 Metodisk ansats.....	23
4.1.1 <i>Urval.....</i>	<i>24</i>
4.1.2 <i>Utformning av intervjuer</i>	<i>25</i>
4.1.3 <i>Procedur.....</i>	<i>25</i>
4.1.4 <i>Provintervju.....</i>	<i>26</i>
4.1.5 <i>Bearbetning och steg i analys av intervjudata.....</i>	<i>26</i>
4.1.6 <i>Validitet.....</i>	<i>27</i>
4.1.7 <i>Etiska överväganden.....</i>	<i>27</i>

5 Resultat	29
5.1 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som rekreation	29
5.2 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som en arena för att lära sig bollspel	30
5.3 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som något man har nytta av i framtiden	32
5.4 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som en osäkerhet om vad ämnet är bra för.....	33
5.5 Sammanfattning av resultat	34
6 Diskussion	35
6.1 Resultatdiskussion.....	35
6.2 Metoddiskussion.....	39
6.3 Slutsats.....	40
6.4 Sammanfattning och vidare forskning.....	40
Referenslista	42

Bilaga 1

Bilaga 2

1 Inledning

Människan är av naturen byggd för fysisk aktivitet och rörelse. Hon har i alla tider varit tvungen att förlita sig på sin kropp och fysik för att överleva. I våra förhistoriska samhällen har kroppen varit det viktigaste redskapet för att klara vardagen, bland annat för att skaffa mat. Även idag är kroppen viktig för överlevnad, men på ett helt annat sätt. Våra stillasittande jobb och vår ofta stillasittande vardag leder till att fysiska aktiviteter kommer i andra hand. Skolan kan bidra till att barn och ungdomars intresse för ett fysiskt aktivt liv grundläggs tidigt och fortgår. Därför är undervisningen i idrott och hälsa i skolan viktig för att inspirera barn och ungdomar att känna rörelseglädje i deras framtida liv.

För att ämnet idrott och hälsa ska intressera så många som möjligt av eleverna, är det viktigt att undervisningen är varierad. Quennerstedt (2006) hävdar att lektionernas stoff ska vara en mix av aktiviteter och rörelseglädje i skolämnet idrott och hälsa. Flera forskare menar att ämnets kärna borde klarläggas, nämligen vilket lärande ämnet skapar goda förutsättningar för (Ekberg, 2009; Larsson & Redelius, 2004; Meckbach & Söderström, 2002). Ekberg (2005) menar att ämnet kan delas in i två kategorier, att bilda och att aktivera. Ett samlingsnamn blir då fysisk bildning enligt Ekberg och Erberth (2000). Annerstedt (2005) menar att den teoretiska kunskapen i skolvärlden är högre värderad än den praktiska. Ämnet idrott och hälsa är idag till stor del av praktisk karaktär, med teoretiska inslag. Det är läraren tillsammans med eleverna som ska välja utbudet av möjligheter för att inspirera dem vidare (Lpo94, 2006).

Enligt läroplanen (Lpo94, 2006) ska skolan stimulera elever till vidare utveckling inom olika kunskapsområden, som även syftar till att utveckla dem som individer. Därmed bör undervisningen utformas på ett varierat sätt, där intellektuella, praktiska, sinnliga och estetiska perspektiv på lärandet ska förekomma. I skolämnet idrott och hälsas kursplan (Skolverket, 2000) presenteras ett litet utbud av aktiviteter som undervisningen ska rymma och det är läraren med elevernas inflytande som avgör innehållet, vilket stimulerar till fantasi, känslor, gemenskap och andra sociala aspekter. Ämnet ska även ge eleverna ett bestående intresse för fysisk aktivitet, där läraren spelar en stor roll i utformandet av undervisning som leder till detta framtida intresse för eleverna.

Skolämnet idrott och hälsas utveckling under det senaste seklet kan skapa förvirring, då det ändrat fokus vid flertalet tillfällen. Under 1990-talets början var det nära att ämnet blev

frivilligt (Annerstedt, 2005). Efter regeringens satsning 2001 med "Sätt Sverige i rörelse!" (Marklund, 2002), återfick ämnet sitt erkännande och numera är man medveten om vikten av fysisk aktivitet för att känna välmående och som en förutsättning för god hälsa (Annerstedt, 2005).

Studier har visat att flickor och pojkar behandlas olika i skolämnet idrott och hälsa, främst i de aktiviteter som genomförs under lektionerna (Larsson, Fagrell, & Redelius, 2005; Redelius, 2009; Sollerhed, 2006). Ett typiskt scenario på en lektion i idrott och hälsa kan vara att eleverna skall göra "lilla korset" i ringarna och då säger läraren till flickorna i klassen: "tjejer, ni behöver inte göra det här" (Larsson, Fagrell, & Redelius, 2005, s. 1). Sedan fortsätter läraren sin genomgång med att förklara att det krävs mycket styrka för att genomföra övningen. Det som värdesätts i ämnet idrott och hälsa förknippas med manlighet och dess förutsättningar, där bedömningen främst sker genom mätbara prestationer, i styrka, uthållighet och kondition, istället för reflektion och estetiska uttryck i ämnet (Larsson et. al., 2005).

1.1 Syfte

Utifrån att studier har visat att flickor och pojkar behandlas olika i ämnet idrott och hälsa och att flickors intressen endast i mindre utsträckning tillgodoses, fokuserar vår undersökning på flickors perspektiv.

Syftet är att undersöka hur flickor i årskurs 5 och 9 ser på ämnet idrott och hälsa.

Frågeställningar

- Vad tycker flickorna i årskurs 5 och 9 att de lär sig i skolämnet idrott och hälsa?
- Vilken uppfattning har flickorna i årskurs 5 och 9 om ämnet idrott och hälsa allmänt sett?
- Finns det någon skillnad mellan flickorna i årskurs 5 och 9 vad gäller synen på vad de lär sig i idrott och hälsa?

Synen på skolämnet idrott och hälsa innebär i denna studie djupare uppfattningar, upplevelser och erfarenheter av ämnet. Denna undersökning om flickors syn på ämnet idrott och hälsa kan kopplas till utbildningsvetenskap, utifrån att det är flickorna som är en del av skolans

utbildningsväsende. Eleverna är i skolan för kunskapsutveckling och lärande, även inom ämnet idrott och hälsa.

1.2 Definitioner

Nedan följer två definitioner på viktiga begrepp som förekommer i studien. Dessa begrepp är viktiga när det gäller hur flickorna ser på ämnet och vad de tycker lärandet är i skolämnet idrott och hälsa.

1.2.1 Lärande

Lärande är ett brett begrepp, vilket kan ha många olika innebörder i olika sammanhang beroende på vad som betonas. Illeris (2007) menar att det finns olika definitioner av lärande. Det kan betyda den förändring som skett efter att en person har lärt sig något. Även vägen till att lära sig något kan betecknas som lärande, vilket även kan kallas en läroprocess. Alerby (2000) frågar sig om det verkligen är möjligt att definiera lärande. Hon menar:

Det finns något mer än enbart målstyrt och medvetet lärande i såväl olika undervisningssituationer som i livet självt. Vi människor lär oss saker och ting utan att vi själva eller någon annan skrivit mål för det vi lärt oss, och vi är inte heller alltid medvetna om att vi lär oss det vi gör (Alerby, 2000, s. 19).

Lärande i studien kommer att betyda den förändring som sker när individen lär sig något, samt vägen dit. Tätt sammanhängande med detta begrepp är bildning, som även den hör ihop med skolans värld och hur elever lär.

1.2.2 Bildning

Burman (2009) menar att bildning är hur individen ser sig själv, sin omvärld och människor i omvärlden, även reflektion kring sin egen kunskap samt hur ens eget lärande sker. Han menar vidare hur bildningen kommer inifrån personligheten och är oavbrutet en process för ens lärande som inte har något fast slutmål. Även Skolverket (1996) beskriver hur bildningen blir en del av personligheten, vilket inte enbart sitter på ytan i form av kunskapsställningen. Ellen Key (1897) menar att bildningen gör människan mänsklig:

I stället för det innerliga samband med mänskligheten och samtiden, som borde vara skolans resultat, ser man hos den ungdom, som utgår från skolorna, en ifrig sträfvad att inpassa alla mötande erfarenheter i abstrakta kategorier. Hvad denna ungdom framför allt saknar, det är just den äkta bildning, hvilken medför en djup humanitet, ger förmågan att erkänna det goda hos olika tänkande och att förstå det levande livets mångskiftande företeelser (Key, 1897, s. 8).

Idrott och hälsa kan ses som ett ämne som inte bara bidrar till bildning utan också till fysisk bildning. Det fysiska, kroppen, används i ämnet tillsammans med bildning vilket skapar en större förståelse och kunskapsinhämtning hos individen för ämnet (Ekberg & Erberth, 2000).

Definitionen för bildning i studien är att bildning innebär en förändring av människan, i hur hon ser sig själv, sin omvärld och sina medmänniskor. Det är även en reflektion över sin egen kunskap och inhämtning av denna.

2 Litteraturgenomgång

Ämnet idrott och hälsa beskrivs i detta avsnitt utifrån aktuella styrdokument. Skolämnet idrott och hälsa ses i avsnittet även ur ett lärandeperspektiv med koppling till tidigare forskning. Även forskning kring flickorna i ämnet idrott och hälsa presenteras. Detta kommer sedan att utmynna i en sammanfattning och en problemprecisering.

2.1 Styrdokument i idrott och hälsa

Nedan presenteras dagens läroplan, kursplan och kommande kursplan för skolämnet idrott och hälsa, för att förstå ämnets bakomliggande karaktär. Dessa behandlas i studien eftersom arbetet i skolan tar sin utgångspunkt här. Läroplanen presenteras med fokus på vad den uttrycker om lärande med koppling till idrott och hälsa för att sedan utmynna hur ämnet beskrivs i kursplanerna. Efter detta kommer uppnåendemålen att belysas, för att få klarhet i vad eleverna i årskurs 5 och 9 enligt kursplanen (Skolverket, 2000) ska lära sig. Dessa sätts även i relation till vad forskning säger uppnåendemålen.

2.1.1 Läroplanens innehåll i relation till idrott och hälsa

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94, 2006) beskriver skolans betydelse i barnets bildning och utveckling till samhällsmedborgare och att lärandet i skolan ska förbereda dem för framtiden. Skolan ska, enligt läroplanen, på olika sätt stimulera eleverna till att bilda sig inom de olika ämnena och utveckla dem som individer. Det är av största vikt att leda skolarbetet på ett varierat sätt, där intellektuella, praktiska, sinnliga, estetiska och fysiska perspektiv på lärandet ska förekomma. Som läroplanen (Lpo94, 2006) beskriver ”ska skolan sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen” (s. 5), för att utveckla elevernas aktiva lärande. Detta poängteras tydligast i de yngre åldrarna där den fysiska aktiviteten har stor betydelse för elevernas inhämtande av kunskap, enligt läroplanen.

Kunskapen i denna läroplan (Lpo94, 2006) beskrivs i fyra olika former: fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Dessa faktakunskaper kan enligt Carlgren (1997) liknas vid regler och information som beskriver hur något förhåller sig utan djup eller samband. Faktakunskapen ses som kvantitativ i jämförelse med förståelsen som inriktar sig på kvaliteten i kunskapen, fakta som individen har är byggstenarna till förståelsen. Carlgren (1997) menar även att förståelse är hur individen uppfattar och begriper ett fenomen.

Förståelse ses som en teoretisk kunskap medan färdighet i sin tur ses som praktisk kunskap. Färdigheten går att utföra utan förståelse men innefattas likväl i vårt intellekt. Den sistnämnda kunskapen i läroplanen är förtrogenhet, vilken Carlgren (1997) menar är av den osynliga arten, främst genom erfarenheter. Genom erfarenheter i olika situationer ges det kunskap om regler för en viss situation som kan överföras på andra unika situationer. Den osynliga arten av kunskap i idrott och hälsa undervisningen kan till exempel vara, enligt oss, att eleverna vet att de ska visa hänsyn för varandra utan att det är uttalat. Läroplanen (Lpo94, 2006) beskriver hur skolan skall främja kvinnor och mäns lika rätt, på så sätt att ge eleverna utrymme att pröva och utveckla sina intressen oberoende av kön. De olika krav och förväntningar som finns på kvinnor och män påverkar eleverna i deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.

2.1.2 Ur den aktuella kursplanen för idrott och hälsa

Den aktuella kursplanen (Skolverket, 2000) lägger vikt vid fysiska, psykiska och sociala förmågor i samband med hälsa och livsstil, samt hur motion och rekreation har betydelse för hälsan. Många av delarna i kursplanen utgår från ett hälsoperspektiv och att utifrån detta kunna värdera och reflektera olika rörelser (Skolverket, 2000). Ordet hälsa har länge funnits med i ämnets läroplaner, men har aldrig tidigare haft sådan betoning som det har i ämnet idrott och hälsa idag, menar Lundvall (2004). Hon menar även att skolämnet har ändrat kunskapsfokus genom åren från det att kroppen ansågs som en utgångspunkt till att idag ha kunskap om kroppen. Lundvall (2004) menar vidare att kursplanerna över tid har förändrats i förhållningssätt gentemot ämnet när det gäller innehåll. Tidigare fanns det ett styrande innehåll som senare har förändrats till varför eleven ska lära sig att vara fysisk aktiv. Annerstedt, Peitersen och Rönholt (2001) menar även att ämnet har förändrats från att vara ett ämne där innehållet styrde undervisningen, till ett ämne som styrs av uppnående- och strävansmål.

Vidare beskrivs det i kursplanen för idrott och hälsa (Skolverket, 2000) att innehållet också ska stimulera till fantasi, känslor och gemenskap och andra sociala aspekter, samt till ett bestående intresse för fysisk aktivitet. Kursplanen presenterar endast ett fåtal idrotter som ska finnas med i undervisningen, där det är upp till läraren att tillsammans med eleverna planera resterande innehåll i undervisningen.

2.1.3 Ur kommande kursplan för idrott och hälsa

Den kommande kursplanen för idrott och hälsa, vilken gäller från höstterminen 2011 (Skolverket, 2010), betonar rörelse i fysiskt utmanande situationer och att eleverna ska kunna genomföra och värdera dessa situationer utifrån olika synsätt som exempelvis hälsa, rörelse och livsstil. Fokus ligger även på friluftsliv och miljö samt nödsituationer på land och i vatten. Vi vill mena att denna kursplan visar på ett styrande innehåll, med övergripande centrala delar som ska finnas med i undervisningen med tre underrubriker: rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. Det återfinns övergripande innehåll som ska följas och uppnås, vissa idrotter och andra kunskaper räknas upp, övriga moment får tolkas. Samarbete, hänsyn till andra och att utveckla en positiv självbild ingår också i kursplanen för idrott och hälsa (Skolverket, 2010).

2.1.4 Uppnåendemål för årskurs 5

Kursplanen för idrott och hälsa beskriver olika mål som eleverna ska ha uppnått till femte skolåret. Uppnåendemålen inleds med att eleverna med kontroll ska kunna utföra motoriska grundformer och rörelser, som syftar till balans samt kunna genomföra enkla danser och rörelsemönster till musik. De ska kunna simma 200 meter, där 50 meter är på rygg och kunna handskas med nödsituationer vid vatten. I samband med vattnet ska de också ha primära kunskaper om bad-, båt- och isvett. Även att kunna orientera sig i sin närmiljö med enkla hjälpmedel och ha grundläggande kunskaper i friluftsliv och allemansrätten. I slutet av årskurs 5 ska eleverna också kunna ge synpunkter på arbetsmiljön i skolan. Till slut ska de också ha utövat och erhållit erfarenhet av allmänna idrottsaktiviteter och ha kunskap om olika skaderisker och hur de kan undvikas (Skolverket, 2000).

2.1.5 Uppnåendemål för årskurs 9

Förutom de uppnåendemål som finns för årskurs 5, har årskurs 9 ytterligare uppnåendemål. Dessa innebär att eleverna ska förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa. De kunskaper elever tillägnat sig i ergonomi, ska de kunna tillämpa i vardagen. De ska kunna delta i lek, dans och idrott samt att genomföra olika rörelser. Även att ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och veta hur de aktiviteterna bedrivs på ett säkert sätt. Eleverna ska själva kunna planera och utföra motion, både för inomhus- och utomhusvistelse. Ett av målen är att de ska kunna orientera sig i okänd mark med olika hjälpmedel. Det sista målet beskriver hur de ska ha kunskaper i livräddande första hjälpen samt nödsituationer i och vid vatten (Skolverket, 2000).

2.1.6 Uppnåendemålen ur forskares ögon

Larsson (2004) menar att i samband med tolkning av kursplanen blir målen mer en form av olika aktiviteter som ska genomföras, där vikten läggs vid att göra, prova och få erfarenhet av dessa aktiviteter. Är uppnåendemålen endast kopplade till aktiviteter blir det inte heller någon utmaning för eleverna att lära sig något nytt. Johansson och Emanuelsson (1999) menar att lärarna nöjer sig med att arbeta efter uppnåendemålen, trots att många elever ska nå längre än så. Larsson (2004) menar att uppnåendemålen blir aktiviteter istället för att de blir olika kunskaper som de ska lära sig inom ämnet idrott och hälsa. Ansvaret ligger hos läraren på att tolka och överföra uppnåendemålen till skolan och eleverna (Annerstedt, 2005; Eriksson, Gustavsson, Quennerstedt, Rudsberg, Öhman & Öijen, 2005). Lärarna ska tillsammans med eleverna planera undervisningen utifrån elevernas nivå, erfarenheter, intresse och behov, där uppnåendemålen och kursplanen ska vara grunden för planeringen (Annerstedt, 2005). Larsson (2004) menar att ämnets mål är att eleverna ska få en positiv inställning till rörelse och sig själv i kombination med hälsa, samt att detta nås genom delaktighet i olika rörelseuppgifter.

2.2 Lärande i skolämnet idrott och hälsa

I kommande stycken presenteras tidigare forskning om vad som påstås om elevernas lärande i ämnet idrott och hälsa med koppling till syftet, där det först ges en definition på fysisk bildning. Ämnets undervisning och tillsyn av ämnet 2010 behandlas. Detta för att få en helhetsbild av ämnet, då detta tar upp hur undervisningen ser ut och därmed hur lärandet sker.

2.2.1 Idrott och hälsa som fysiskt bildningsämne

Skolan är en verksamhet som ska ge elever möjligheter till inhämtning av kunskap. Carlgren (1997) menar att det finns olika kunskapsformer, vilket gör det svårt att få en övergripande precisering på begreppet kunskap. Hon gör en skillnad på fyra olika former, som samspelar med varandra, där den ena inte kan verka utan den andra. Dessa fyra inbegriper: fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet, som tidigare behandlats. Sätts detta i kontrast till idrott och hälsa, menar Ekberg och Erberth (2000) att kunskapsinläringen i ämnet främst sker genom förtrogenhets- och färdighetskunskaper, men att man inte får förbise den teoretiska grunden som berättar om varför det är viktigt att röra på sig och hur detta kan ske. Ämnet ska inte enbart syfta till att eleverna ska vara fysiskt aktiva under lektionerna. Ekberg och Erberth

(2000) vill använda begreppet fysisk bildning, då kroppen samt det fysiska används i ämnet och genom bildning erhålls större förståelse och kunskapsväxt inom ämnesområde.

2.2.2 Undervisning i idrott och hälsa

Mot bakgrund av den fysiska bildningen inom ämnet idrott och hälsa konstaterar Ekberg (2005) i sin artikel om skolan, att det finns motsättningar inom vad skolämnet idrott och hälsas uppgift är. Han menar att detta fenomen kan delas in i två delar, nämligen att bilda och att aktivera. Aktiveringen sker genom att vara fysiskt aktiv, vilket kan liknas vid ett träningskoncept där läraren framstår som en tränare som hela tiden ska aktivera eleverna i fysisk bemärkelse. Eleverna kan i detta avseende framstå som objekt, till skillnad från den förstnämnda delen, bildning, där de istället ses som subjekt och individer i sitt lärande. Här står rörelsekompetens och förståelse för medvetenheten om förutsättningar kring fysisk aktivitet i centrum. Alltså utvecklas eleverna utifrån deras egen nivå, då de kommer till skolan med olika bakgrund och ska utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Ekberg (2009) visar i sin kvalitativa studie att lärobjektet ses ur olika perspektiv. Resultatet har framkommit genom sex intervjuer (n=6) av lärare i idrott och hälsa och observationer av idrott och hälsa undervisningen (n=20), samt texter ur kursplanen för idrott och hälsa. Han menar att lärande är ett innehåll som ska läras. Detta resonemang kring lärande kan stödjas utifrån Illeris (2007), som menar att objektet är innehållet och subjektet är någon som lär sig. Vi vill mena att den objektiva ansatsen, kan se olika ut från en skola till en annan. Beroende på bakgrund och intressen hos läraren samt omständigheter i undervisningen, förmodar vi att ämnets upplägg och innehåll ser olika ut i skolor. Detta resonemang bekräftas i Quennerstedts (2006) studie där olika skolor har olika utgångspunkter för sin undervisning i idrott och hälsa. Studiens resultat visar att hälsoaspekten kan tolkas och utföras på olika sätt inom skolämnet idrott och hälsa. Detta genomfördes i grundskolor (n=200) med kvantitativ data, samt genom inhämtning av lokala arbetsplaner och betygskriterier på olika grundskolor (n=72). Quennerstedt (2006) menar vidare att grunden till aktiviteter och handlingar kan vara liknande, men tar sig i uttryck annorlunda, då prioriteringen är annorlunda i olika skolor. Ämnets kärna borde redas ut, nämligen vilket lärande det ska skapas goda förutsättningar för (Ekberg, 2009; Larsson & Redelius, 2004; Meckbach & Söderström, 2002). Meckbach och Söderström (2002) hävdar att detta kan ha att göra med de skilda uppfattningar som finns om vad idrott och hälsa ämnet ska lära eleverna. Detta gör att eleverna inte riktigt kan definiera vad lärandet i skolämnet idrott och hälsa är, samt att lärarna kanske inte hänger med i det nya.

Ekberg (2009) menar att det är viktigt med reflektion, skapande och produktion av ny kunskap, för att kunna använda det i en framtid som är oviss, då vi inte vet hur denna kommer att te sig. Detta är av vikt både för den fysiska bildningen samt för samhällets utveckling. Han visar i sin studie, med avseende på lärandet i ämnet, att rörelse med anknytning till föreningsidrott är det vanligast förekommande i undervisningen enligt lärarna. Genom färdigheter i dessa och genom den fysiska prestationsförmågan, förekommande i konditionstest, sätts betyg. En annan del av betygsättning enligt lärarna i undersökningen, förekommer också begrepp som att ta hänsyn, empati, respekt, ansvar, god uppförandeförmåga samt att samarbeta. Annerstedt (2005) hävdar även att han vill utveckla elevers lärande i det avseende som gäller samarbete, respekt och ömsesidig hjälp i sin rapport om Sveriges situation inom skolämnet idrott och hälsa. Konkurrens och prestation är inte av lika stor vikt som tidigare ”alla ska bli vinnare” (s. 620) och lärandesituationer anses mindre viktiga jämfört med att ha roligt och må bra under lektionerna. Ekberg (2009) menar vidare att ”utvecklingen av begreppslig kunskap tycks inte vara en självklar del av ämnet” (s. 166). Den teoretiska biten framträder inte lika påtagligt, då det i de flesta utsagor talas om specifik teori, som orienteringsteori samt regler i idrotter, som förekommer naturligt under lektionerna. Annerstedt (2005) menar att den praktiska kunskapen inte är lika högt värderad som den teoretiska. Han menar att kvalitén i lärandet måste förbättras och att eleverna inte vill bli tillsagda att idrott och hälsa är bra för dem, utan genom inre motivation vill de intressera sig för ämnet.

Hardman och Marshall (2000) har genomfört en världsomfattande undersökning, med semi-strukturerade enkäter i olika länder (n=167), för att finna kvantitativ data inom idrott och hälsa i skolan. Även kvalitativ data samlades in för ett personligt perspektiv som representerade deras åsikter och idéer om ämnet. Resultatet visade att ämnet är underordnad de akademiska ämnestraditionerna. Detta hör ihop med de skolor som inte hade idrott och hälsa på schemat, vilket förekom i 29 % av fallen. Argumenten byggde på att ämnet idrott och hälsa fick sättas åt sidan för de andra skolämnena, eller för att de fick lite ekonomiska och materiella underlag.

Genom att ämnet nästintill blev frivilligt i början av 1990-talet, innebar år 2001 ett erkännande för ämnet då regeringen utropade ett fysiskt aktivitetsår (Annerstedt, 2005), med mottot ”Sätt Sverige i rörelse” (Marklund, 2002). I och med detta menar Annerstedt (2005) att ämnets igenkännande och status hade segrat. Mer medvetenhet om vikten av fysisk aktivitet

och kunskap om god hälsa finns numera i samhället. I och med kursplanen för ämnet idrott och hälsa (Skolverket, 2000), har hälsoaspekten fått ett större utrymme, men enligt Ekberg (2009) framstår hälsoaspekten inte som centralt stoff. Det förekommer som ett sätt att motivera fysisk aktivitet. Vidare framkommer det att i denna idrottsliga miljö, får elever tillfälle att stärka självförtroende och självkänsla, samt att lära sig vara nöjda med sin kropp. Lärarna betonar det emotionella, att eleverna ska få en positiv upplevelse och känna rörelseglädje under lektionerna. Detta stöds av Quennerstedt (2006) som menar att innehållet i idrott och hälsa gynnar elevers gemenskap och relationer i positiv bemärkelse, genom samarbete, gemenskap och hänsynstagande. Quennerstedt (2006) antar därmed att lektionernas stoff myntas av ett stort utbud av aktiviteter med rörelseglädje och aktivt deltagande där eleverna förväntas medverka. Han menar att bredden av aktiviteter är av större vikt än dess betydelse. Med betoning på rörelseglädje och kroppsbehärskning menar Larsson och Redelius (2004) i sin artikel att motorik är mer förekommande i lägre åldrar, där fysisk och psykisk betoning är av större vikt i de äldre åldrarna.

2.2.3 Tillsyn av skolämnet idrott och hälsa år 2010

Skolinspektionen har i sin senaste rapport om sin oannonserade tillsyn av skolämnet idrott och hälsa våren 2010, skrivit att ämnet måste ses över för att följa hela ämnets innehåll i kursplanen. Kursplanens bredd framkommer inte i verklighetens utsagor, då det mesta i ämnet innebär fysiska prestationer, i yttring av bollsporter. Detta kan ge allvarliga konsekvenser menar de, vilka har framkommit i rapporten i fyra anföranden. Den första innebär att elever som inte deltar i någon form av bollsport eller annan aktivitet på fritiden missgynnas i undervisningen. Den andra innebär att ett begränsat urval av aktiviteter under lektioner, gör att elever istället väljer att inte delta i undervisningen. Det tredje anförandet, innebär att de kan gå miste om kunskaper som är värdefulla för framtiden. Istället för att fokus ligger på syftet med idrottsämnet, menar sista anförandet att stor vikt läggs vid prestation och tävling och därmed kan betygsättningen riskeras att inte utgå ifrån kursplanens betygsriterier (Skolinspektionen, 2010). Det trycks på att i momenten ska eleven kunna vara en bra ledare och förebild genom att ta ansvar i undervisningen. Detta framträds enligt Londos (2010) i att läraren använder eleverna som budbärare, för att förmedla ett idrottsspråk till de andra. De lämnar över ansvaret till eleverna då dessa är experterna inom området, för att få de svagpresterande eleverna att finna samma glädje. Han menar att ju större idrotten är i samhället, ju högre tryck blir det i idrottsundervisningen på detta aktivitetsval. I en artikel framkommer om denna avhandling att Londos menar att läraren och elevernas fritidsaktivitet i

stor grad präglar idrottsundervisningen (Leijnse, 2010). Hon talar vidare om att bollsport präglar idrottsundervisningen och tar för stor plats och är ett återkommande fenomen, där de eleverna med störst kompetens inom detta erhåller högst betyg, trots att det inte nämns i kursplanen.

2.3 Flickorna i ämnet idrott och hälsa

För att koppla vidare mot uppsatsens syfte om hur flickor ser på skolämnet idrott och hälsa, kommer detta avsnitt presentera mer om flickor i ämnet.

När det talas om flickor i idrottsundervisningen, benämns de ofta som de ”flickiga flickorna” (Larsson et. al., 2005, s. 10), vilket är de som är rörliga, rytmiska, gillar dans och gymnastik. De flickor som inte faller in under denna grupp, glöms bort, vilket innebär att alla flickor dras över en gräns. Men även inom denna grupp finns olikheter, då alla flickor inte är lika. Alla utför inte föreningsidrotter på sin fritid, men eftersom det har fått ett stort fäste i skolans undervisning, ses dessa flickor mer som manliga. I flera situationer nämns att kraven sänks för flickor i undervisningen (Larsson et. al., 2005). De behöver inte göra lika många armhävningar, eller så får de lov att göra dem på knäna. Flickorna ska inte dras över en gräns, utan ska ses som individer. Redelius (2009) menar att flickor inte ger allt, om de får höra att de inte behöver göra det med tanke på olika omständigheter, exempelvis puberteten. Får de höra detta, vill de inte gå emot normen och vad de lärt sig om sina begränsningar. Bedömningen i idrott och hälsa förekommer i första hand av prestationer i styrka, uthållighet och kondition, vilket gör att pojkar gynnas mer än flickor, då de har bättre fysiska förutsättningar (Larsson et. al., 2005). Hon menar att flickor och kvinnor inte kan prestera bättre än sina närmaste män och pojkar (Redelius, 2009).

Sollerhed (2006) visar i sin studie med två undersökningsgrupper med kvantitativ data (n=294) samt fysiska tester (n=204) att pojkar upplever sin fysiska kompetens större än flickorna. Detta jämför hon med att det beror på idrott och hälsas aktivitetsval, i vilken det främst förekommer aktiviteter i form av till exempel bollspel. Flickor nedvärderar sig själva när de presterar och hon menar att idrott och hälsa borde ses över för att utveckla även deras självuppfattning och fysiska kapacitet. Ämnet ska syfta till att utveckla både flickor och pojkar lika. Hon menar att ämnet idrott och hälsa har möjlighet att gynna framtidens hälsa

bland befolkningen, genom den fysiska kapaciteten, positiv självskattning och attityder gentemot fysisk aktivitet.

2.4 Sammanfattning

Mot bakgrund av innehållet i litteraturgenomgången, finns det behov att undersöka vari flickors lärande i ämnet idrott och hälsa består (Ekberg, 2009; Larsson & Redelius, 2004), samt vilken syn flickor har på ämnet idrott och hälsa idag. Ämnet ska som Annerstedt (2005) skildrar, göra alla till vinnare, då prestation och tävling inte ska vara fokus utan varje individs process. Flickors process i ämnet idrott och hälsa kan ibland förhindras på grund av de föreställningar som finns om flickorna i ämnet. Om flickorna ofta får höra dessa föreställningar tror de till slut på dem och försöker inte att motbevisa dessa (Redelius, 2009). För att göra alla elever till vinnare måste skolan erbjuda olika inlärningssätt i undervisningen (Lpo94, 2006). Annerstedt (2005) och Quennerstedt (2006) menar att ämnet utvecklar eleverna i positiv bemärkelse, bland annat genom gemenskap och relationer mellan eleverna och att lektionerna består av aktiviteter som ger glädje och låter eleverna ha roligt och må bra. Skolarbetet ska vara på ett varierat sätt med intellektuella, praktiska, sinnliga och estetiska perspektiv på lärandet (Lpo94, 2006). Vidare beskriver läroplanen att skolan ska erbjuda elever daglig fysisk aktivitet i alla åldrar.

Läroplanen (Lpo94, 2006) skildrar fyra olika kunskapsformer i skolan, där färdigheten motsvarar den praktiska kunskapen (Carlgren, 1997). Skolämnet idrott och hälsa lägger sin tyngdpunkt på praktiska inslag likt fysiska, psykiska och sociala förmågor. Ämnet ska även stimulera till fantasi, känslor och gemenskap. Dessa kan kopplas till hur eleverna lär sig, till exempel genom estetiska, emotionella och sociala aspekter (Lpo94, 2006; Skolverket, 2000). I kursplanen för ämnet förkommer det endast ett fåtal preciserade idrotter (Skolverket, 2000). Detta innebär att lärarna själva får tolka och planera undervisningen med kursplanen i åtanke (Annerstedt, 2005). Dessa tolkningar kan, enligt Larsson (2004) leda till att uppnåendemålen endast blir aktiviteter och inte andra kunskaper som de också ska lära sig inom skolämnet idrott och hälsa. Skolinspektionen (2010) beskriver efter en inspektion att det mesta i ämnet innebär prestationer och aktiviteter i form av bollsporter, vilket kan bidra till allvarliga konsekvenser. De elever som inte deltar i någon bollsport på fritiden missgynnas och går miste om viktiga kunskaper för framtiden. Aktivitetsvalet i ämnet idrott och hälsa gör att pojkar upplever sin fysiska kompetens större än flickors. Då flickor istället nedvärderar sig

själva och sina prestationer, menar Sollerhed (2006), att ämnet borde anpassas till både flickor och pojkars olika förutsättningar.

2.5 Problemprecisering

Utifrån litteraturgenomgången är argumenten för endast flickors deltagande i undersökningen, att de i olika studier (Larsson et. al., 2005; Redelius, 2009; Sollerhed, 2006) inte framstår lika fysiskt starka som pojkar i ämnet idrott och hälsa. Ämnet gynnar de manliga förutsättningarna och därmed sänks kraven för flickors prestation (Redelius, 2009) och de blir begränsade. Med detta menar vi att flickor inte vågar gå utanför de bestämda ramar som finns beskrivna som olika föreställningar om vad de klarar av och inte. Flickor blir osäkra på sig själva och nedvärderar sig och sina prestationer, istället för att höja sin upplevda prestationsförmåga, vilket pojkar gör i ämnet (Sollerhed, 2006). Mot bakgrund av att ämnet idrott och hälsa sätter värde på pojkars förutsättningar (Larsson et. al., 2005) och att det i läroplanen (Lpo94, 2006) står att kvinnor och män ska behandlas lika, handlar denna undersökning om att se ämnet ur flickors perspektiv och synvinkel.

3 Teoretisk utgångspunkt

Syftet att undersöka flickors syn på ämnet idrott och hälsa, sker inom ramen för deras livsvärld skolan, och deras relation till den. Skolan som elevers livsvärld, knyter an till den kunskapsteoretiska ansatsen fenomenologi, vilken har valts som teoretisk utgångspunkt för undersökningen.

3.1 Fenomenologins historia och innebörd

Fenomenologins grunder kommer från Edmund Husserls tankar, vilken var en tysk filosof som levde mellan åren 1859 och 1938. Han ansåg att vid tiden kring förra sekelskiftet, hade filosofin och vetenskapen inte någon bra status och därmed ville han göra vetenskapen mer vetenskaplig. Vid förra sekelskiftet samlade Husserl grundstenarna för fenomenologin i sitt verk "Logische Untersuchungen" och efter honom har andra filosofer utvecklat och skapat olika grenar inom fenomenologin (Sander, 1999).

Fenomenologi kan delas upp i två delar: fenomen vilket kommer från grekiskan och betyder "det som visar sig" och logi som betyder "lära" (Nationalencyklopedin, 2010a), vilket innebär "läran om det som visar sig".

För att beskriva fenomenologin på ett lättförståligt sätt kan den förklaras med: "fenomenologen är att likna vid en upptäcktsresande med uppgift att hitta fram till en hittills okänd plats" (Bjurwill, 1995, s. 75). Den okända platsen kan illustrera ett fenomen och uppgiften är att uppleva och skaffa erfarenheter på vägen dit. Detta kan kopplas samman med studiens syfte, där den okända platsen är lektioner i idrott och hälsa och uppgiften är individernas erfarenheter om skolämnet.

Teorin grundar sig på att individer förklarar ett fenomen, då fenomen betyder något som omedelbart visar sig för medvetandet. Fenomen kan exempelvis vara en iakttagelse eller en företeelse som uppenbarar sig för medvetandet. De menar att fenomenet är ett framträdande av något för någon och att medvetandet alltid handlar om något (Hyldegaard, 2008). Bjurwill (1995) menar att när medvetandet får insikt om ett fenomen, startar en process som fortgår, från en tanke till att den slutar i en annan tanke. Det som befinner sig mellan dessa tankepunkter är enligt fenomenologin en filosofisk reflektion som beskriver hur något ska genomföras, vilket kan beskrivas som en tankebana. Denna kan delas in i tre delar, där den

första är *målet*, vilket innebär intentionen med tanken, där medvetandet går från ett objekt som visar sig för ett subjekt som medvetandet sedan omvandlar till ett fenomen. *Vägen*, är när intentionen är i process, objektet ska gå från ett objekt till ett fenomen. Här är grundtanken att skala bort allt av irrelevans: ”att sudda ut på tavlan de tecken som finns i förväg och låta objektet ta form av intentionalt fenomen” (s. 45). Den tredje delen är *resultat* av tankeprocessen enligt Bjurwill (1995), förståelsen av ett fenomen och hur individen beskriver denna förståelse. För att det ska ske en progression i processen används observation av erfarenhet och verklighet. Av detta kommer individen fram till en analys där personen hittar mönster och ser samband mellan olika delar samt gör en beskrivning av fenomenet som är en kreativ, spontan och naturlig del av processen. *Målet* kan hos barnet till exempel vara en intention i tanken, då barnet ser ett träd som barnet aldrig sett tidigare när han eller hon är ute på vandring i skogen. Barnet ser detta träd, med sina ovanliga former och får tankar om hur han eller hon ska klättra och utforska det. Nästa steg, *vägen*, är barnets process och tankegångar kring hur han eller hon ska klättra i trädet, vilket börjar genom tanken där barnet försöker sudda ut oklarheter, samt allt vad barnet tidigare tänkt om att klättra i träd. Nästa steg är *resultatet*, efter att barnet har valt en tankegång som den bearbetat genom att prova att klättra i trädet. Efter detta resultat kan han eller hon förstå hur det gick till och kan beskriva sin väg dit.

Husserl (1965) menar att allt omkring oss är omstritt, när det gäller individuella uppfattningar och ståndpunkter. Vi vill mena att alla individer har olika erfarenheter vilket leder till olika åsikter, vilket gör att varje människa besitter olika kunskaper och upplevelser, som bör tas i beaktande. Han anser även att den psykiska världen jämfört med den fysiska är subjektiv på så sätt att den inte går att mäta, till exempel med hjälp av siffror. Det psykiska är upplevelser och reflektioner, vilka är i ett ständigt flöde som sjunker tillbaka i det förflutna, vilket denna studie avser att undersöka. Det är endast när något upprepas flera gånger som psyket kan erfara det som avses att erfaras och därmed hamnar erfarenheten eller upplevelsen i ett sammanhang. Detta sammanhang tillsammans med de psykiska upplevelserna kan definieras som ett varande. Människan dras mellan olika fenomen, från ett fenomen till ett annat, då det hela tiden uppkommer fenomen i ett ständigt flöde. Fenomenen måste ses på det sätt som flödet av dem uppvisas på genom medvetande, menande och framträdande, vilka är i ständig förändring. Endast när skådandet eller de psykiska upplevelserna och de objektiva erfarenheterna samarbetar, kan dessa sättas i relation till varandra för att skapa en större förståelse.

För att rikta in fenomenologin åt skolans värld menar Egidius (2002) att teorin har sitt ursprung i tankar, föreställningar, sinnesintryck och omdömen. Dessa används för att förstå, uppfatta och tolka världen, där forskningsutgångspunkten för undersökningar i skolan ska ta avstamp i elevernas upplevelser. Deras tankar, föreställningar och världar ska vara startpunkten för allt arbete och inte lärarnas eller läroböckernas tolkningar kring vad kunskap är. Som Hyldegaard (2008) anser att när individen lärt sig något nytt, handlar personen på ett annat sätt än hur den hade agerat innan den nyvunna kunskapen/erfarenheten. Hon menar vidare att kroppen är ett viktigt redskap för lärande och att få nya kunskaper, då lärare och elevers närvaro i ett klassrum är ett villkor för lärande. Egidius (2002) beskriver vidare att fenomenologisk forskning utgår ofta från omsorg, personlig utveckling och undervisning.

3.2 Fenomenologisk metod

Fenomenologin grundar sig på människors upplevda erfarenheter och att ta reda på dessa inom ett visst område (Rossman & Rallis, 2003). Kvale och Brinkmann (2009) menar vidare att fenomenologin inriktar sig på att förstå sociala fenomen utifrån en individs perspektiv. Avsikten är att utforska och förstå meningen med individers upplevda erfarenheter samt att hitta kärnan, det viktiga i upplevelserna (Rossman & Rallis, 2003). Det är viktigt vid forskning med fenomenologin som metod, att utesluta egna subjektiva tankar (Rossman & Rallis, 2003). Detta menar även Kvale och Brinkmann (2009) att det är en objektiv metod, där forskaren ska ”nollställa” sig från fördomar och tidigare forskningskunskaper om fenomenet. Karaktäristiskt för fenomenologiska undersökningar, är att de ska ta hänsyn till olika faktorer. Dessa innebär bland annat *livsvärlden*, som beskriver människans upplevelser om omvärlden, *mening*, vilken innebär att försöka förstå individens livsvärld samt det *kvalitativa och specifika* som innebär att nyanser och det unika ska upptäckas i individens utsagor (Kvale & Brinkmann, 2009).

3.3 Fenomenologisk skolforskning

Fenomenologisk forskning inom pedagogik utgår främst från elever och lärares livsvärld och upplevelser av ett fenomen. Livsvärlden innebär den värld som en individ erfar, enligt fenomenologiska tankegångar (Nationalencyklopedin, 2010b). För att belysa hur fenomenologin kan användas i forskning med anknytning till pedagogik och idrott och hälsa, kommer följande avsnitt behandla några forskningar med koppling till detta område.

Alerby (1998) genomförde en studie med fenomenologisk grund, vars syfte var att undersöka elevers tankar om miljön som baseras på deras egna erfarenheter och tankar. Hon utgick från elevernas livsvärld med hjälp av en fenomenologisk metod och använde också fenomenologin som analys till empirisk data. Eleverna som deltog i studien var mellan 7 och 16 år, där studien delades i två delar. Den första delen genomfördes bland 105 elever som ritade sina tankar och erfarenheter. Den andra delen innebar två intervjuer var med 16 olika elever, för att få en djupare förståelse av teckningarna. Det kom fram olika resultat när det gällde de kvantitativa och kvalitativa metoderna. Teckningarna kunde delas in i fyra avsnitt: den goda världen, den onda världen, skillnaderna mellan den goda och den onda världen samt symboler och handlingar för att förbättra miljön. Intervjuerna kunde delas in i åtta teman: ett nytto-, känslö-, framtid och visionär-, filosofiskt-, estetiskt- och romantiskt perspektiv. Hugo (2007) har också gjort en studie med fenomenologisk grund, syftet var att beskriva och förstå sju elever och tre lärares erfarenheter av deras gymnasietid på individuella programmet. Detta för att kunna utveckla gymnasieskolan till att bemöta dessa elevers behov. Metoden utgår från en fenomenologisk ansats där elevernas och lärarnas livsvärld och erfarenheter om skolan är utgångspunkten. Resultatet av studien var att eleverna hade dåliga erfarenheter från grundskolan vilket speglades i övrigt skolarbete. Två faktorer som hade bidragit till en känsla av meningsfullhet i gymnasieskolan, den första var när relationen mellan elev och lärare fungerade och den andra när eleverna kände att undervisningen var anpassad till dem. En annan studie som genomförts med fenomenologi som metodisk ansats är Bengtssons (2003) ”Possibilities and Limits of Self-reflection in the Teaching Profession”. Han vill med studien undersöka möjligheter och gränser för självreflektion med inriktning mot läraryrket, genom att använda sig av Edmund Husserls tankar. Målet är att göra det möjligt att lära sig att använda en djupare reflektion och eftertanke i läraryrket. Lektionerna behöver inte bara vara positiva, utan med brister och misstag utvecklas läraren mest.

Valet av denna teori som utgångspunkt för undersökningen bygger på att fenomenologin fokuserar på att undersöka individers särskilda upplevelser och erfarenheter av ett visst fenomen, vilket överensstämmer med studiens syfte.

4 Empirisk del

Under denna rubrik beskrivs först undersökningens metodiska ansats och olika beaktande kring denna. Därefter beskrivs urvalet av deltagare och hur datainsamlingens genomförande planerats samt hur intervjudata bearbetats och analyserats. I kapitlet beskrivs även etiska överväganden.

4.1 Metodisk ansats

Valet av metodisk ansats har grundats på problempreciseringen och syftet, vilket innebar att undersöka flickors syn på skolämnet idrott och hälsa i grundskolan. Med denna precisering vill vi på djupet fånga flickors syn och inställningar till ämnet. Därmed valde vi att göra en fenomenologiskt kvalitativ undersökning.

Fenomenologin har genomsyrat studiens olika delar och använts på följande sätt. Intervjuguiden var halvstrukturerad, vilket Kvale och Brinkmann (2009) menar är den bästa för att få fram individers erfarenheter och upplevelser. Frågorna i intervjuguiden var utformade så att flickornas svar kunde efterföljas med följdfrågor, för att få en ännu tydligare bild av deras livsvärld. Under intervjuerna fanns det inga tankar hos oss, om hur något var ”rätt eller fel”. Inom fenomenologin är det viktigt att inga subjektiva tankar finns hos forskaren, för att inte påverka svaren (Rossman & Rallis, 2003). Flickorna fick uttrycka sig som de ville, för att finna det unika i deras erfarenheter. Genom att låta flickorna yttra sig fritt, tog vi även hänsyn till de olika faktorer inom fenomenologin, som skulle tas i beaktande under intervjuerna (Kvale & Brinkmann, 2009). Detta skapade en djupare förståelse för flickornas *livsvärld*, *meningen* med den och det *specifika* i deras livsvärld. Efter att intervjuerna var genomförda, analyserades dessa utefter fenomenologin. Detta innebar att vi såg det viktiga, essensen, i intervjupersonernas utsagor utan att ta bort meningen av hur de upplevde fenomenet. Som Dahlberg, Dahlberg och Nyström (2008) menar, att förståelsen måste ses på dess egna villkor och i dess kontext. Analysen genomfördes utan att vi påverkade essensen i de olika yttrandena. I resultatet kom våra tolkningar att genomsyra utsagorna, men essensen fanns kvar i resultatet och fortfarande med den andemening som flickorna hade uttryckt.

4.1.1 Urval

Syftet med studien var att undersöka hur flickor i årskurs 5 och 9 ser på ämnet idrott och hälsa. Urvalet av skola skedde genom ett slumpmässigt sampel (DePoy & Gitlin, 1999), där vi skrev upp alla F-9 skolor i vald kommun som ligger i södra Sverige. Det drogs senare lott om vilken, bland de tio skolorna, som skulle bli undersökningsskolan. Den grundskola som blev vald hade endast en klass ur varje årskurs och låg i en ort utanför de centrala delarna med ett invånarantal på 1500 personer, hösten 2010.

Kontakt togs med rektor via mail, för förfrågning om genomförande av vår undersökning. Rektorn meddelade ett godkännande för att påbörja undersökningen på skolan. Att bara en klass valdes ut beror på att en kvalitativ fenomenologisk forskningsintervju grundar sig på flickornas livsvärld och erfarenheter, vilka de då kan ha liknande av om de går i samma klass. I dessa två klasser deltog sex flickor ur årskurs 5 och sex flickor ur årskurs 9. Flickorna i årskurs 5 valdes ut, genom att det först delades ut missiv (bilaga 1), vilket innebär ett brev för godkännande av deltagande i undersökningen, till alla flickor i klassen. Detta skedde genom klassläraren, som sedan fick tillbaka missiven med underskrift från deras målsmän. Vi tog kontakt med klasslärarna genom att vi åkte till skolan och pratade med dem personligen, för att inga missuppfattningar skulle ske. Vi bestämde även tid för genomförande av intervjuerna. Vid det tillfälle som intervjuerna genomfördes fanns inte alla flickor tillgängliga och därför intervjuades de flickor som fanns i klassen som hade fått godkännande av sina målsmän, i årskurs 5.

I årskurs 9 delades det först ut missiv (bilaga 1) till alla flickor i klassen, även här sköttes kontakten via klassläraren för godkännande från målsmän. Antalet godkända, inlämnade missiv blev inte tillfredställande, därför söktes eleverna upp för att få ett muntligt godkännande. Detta enligt de etiska reglerna om att ungdomar över 15 år själva kan ge tillstånd till att bli intervjuade, för att få ett tillfredställande antal flickor med i intervjuundersökningen.

Antalet intervjupersoner beror på studiens syfte, men om antalet är för litet blir det svårt att generalisera resultatet och om antalet är för stort är det svårt att göra tolkningar (Kvale & Brinkmann, 2009). Det totala urvalet i denna studie var 12 flickor.

4.1.2 Utformning av intervjuer

Utformningen av intervjufrågorna grundades på den fenomenologiska tanken om att förstå en individs livsvärld och i denna studie flickornas livsvärld i årskurs 5 och 9. För att försöka förstå flickornas livsvärld har frågorna konstruerats på egen hand. Detta för att skapa de frågor som stämmer bäst överens med studiens syfte. Intervjuguiden (bilaga 2) som konstruerades var upplagd på så sätt att den först beskriver studiens syfte och de förutsättningar som fanns för att delta i intervjun. Sedan fortsätter intervjuguiden med allmänna frågor om skolan och fritiden, för att sedan leda in på frågeställningar om skolämnet idrott och hälsa. Resterande 13 frågor representerade olika aspekter om flickornas syn på ämnet och deras lärande i skolämnet idrott och hälsa.

Frågorna i intervjun var halvstrukturerade och försökte leda fram till specificerade frågor för att gå mer in på hur intervjupersonen upplevt olika situationer i idrott och hälsa. Andra kategorier av frågor som användes i intervjuguiden var inledande frågor som gör att intervjupersonen kommer igång och möjligtvis återger upplevelser som var viktiga för följande intervju. Även uppföljningsfrågor användes, då intervjupersonens svar skapade en nyfikenhet hos intervjuaren som gjorde att det kunde leda in på annat innehåll som var relevant för studien. Den sista kategori av frågor som användes var sonderande frågor, vilka hela tiden sökte efter djupare svar (Kvale & Brinkmann, 2009). Frågorna var konstruerade för att försöka finna essensen i ämnet genom att ställa frågor utifrån studiens syfte.

4.1.3 Procedur

Nedan följer en modell över hur vi har gått tillväga i processen med studien. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) finns det sju olika steg som en undersökning ska genomgå, nämligen, tematisera, planering av intervjuer, genomförandet av intervjuerna, transkribering, analys, verifiering och rapportering.

Dessa steg var också de olika steg som studien tog hänsyn till. Steg ett innebar att utforma ett syfte, vilket gav oss en chans att diskutera vilken typ av metod som skulle användas och valet blev en kvalitativ fenomenologisk intervju. Sedan planerades intervjufrågor, med hänsyn till studiens syfte, flickornas syn på ämnet idrott och hälsa. Planeringen innehöll också två förberedande provintervjuer för att testa frågorna gentemot syftet och se om det som avsågs att undersökas, undersöktes. Nästa steg i studiens process var att genomföra intervjuerna på den slumpmässigt utvalda grundskolan. För att på bästa sätt få fram flickornas syn på

skolämnet idrott och hälsa, satt båda intervjuarna med på intervjuerna, men det var endast en som intervjuade och den andra lyssnade och ställde passande följdfrågor vid behov. Genomförandet av intervjuerna skedde utefter studiens intervjuguide och följde den fenomenologiska andan. Därefter transkriberades intervjuerna från tal till skrift, för att sedan analyseras med utgångspunkt i meningskoncentrering (Kvale & Brinkmann, 2009) samt analysmetoden helhet – delar – helhet (Dahlberg et. al., 2008). Dessa valdes med hänsyn till studiens metodiska ansats. Genom analysen och resultatet har en verifiering skett, utifrån att intervjuerna har undersökt det som de avsåg att undersöka. Till sist har en rapportering i form av resultat skett med hänsyn till de etiska aspekterna för att till sist diskuteras utifrån syftet.

4.1.4 Provintervju

För att testa studiens intervjufrågor genomfördes två provintervjuer, en i årskurs 5 och en i årskurs 9 bland flickor. Provintervjuerna genomfördes i en medelstor kommun i södra Sverige, i en ort med drygt 1300 invånare utanför de centrala delarna av kommunen hösten 2010. Missiv delades ut till flickorna i de respektive klasserna och därefter valdes slumpmässigt (DePoy & Gitlin, 1999), en flicka i varje klass ut för intervju. Frågorna kom att visa sig relevanta för studiens syfte och därför behöll frågorna sin plats och karaktär i intervjuguiden.

4.1.5 Bearbetning och steg i analys av intervjudata

Utefter den metodiska ansatsen har intervjudata bearbetats och analyserats, vilka har delats in i olika steg, som förklaras i detta avsnitt. Målet med forskningsanalysen involverar förståelse av data på dess egna villkor, att texten måste förstås i dess kontext (Dahlberg et. al., 2008). Vi har använt oss av två analysmetoder för att få en större förståelse för innehållet i utsagorna. Dessa två var meningskoncentration, vilket innebär att intervjudata har koncentrerats, så att det viktiga i intervjupersonernas yttranden endast framkom. Den andra analysmetoden innebar att se en helhet, delar och sedan helhet igen (Dahlberg et. al., 2008). Mellan dessa sker en rörelse och förståelse för att kunna vara så öppen som möjligt för intervjuarens utsagor. Den som undersöker måste följa rörelserna, för att analysen ska få en harmonisk helhet samt att den är tvingad till att förstå helheten i delar, samt delarna i sin helhet (Dahlberg et. al., 2008).

Första steget i vår bearbetning och analys av intervjudata, bestod i att göra en genomläsning av erhållet material, enligt analysmetoden meningskoncentration. Detta som Kvale och

Brinkmann (2009) menar, görs för att få en helhetsbild av intervjupersoners tankar och upplevelser.

Det andra steget var att urskilja det viktiga hos varje intervjuperson (Kvale & Brinkmann, 2009). Materialet lästes ännu en gång, för att fånga det viktiga i intervjuernas helhet, överstryckningar användes för att lätt kunna skilja det väsentliga från det oväsentliga.

Steg tre bestod i att vi skapade teman av det viktiga som framkommit (Kvale & Brinkmann, 2009). Vi förkortade de viktiga delarna i intervjuerna för att få en bättre överblick och inblick i yttrandena, för att sedan sätta in dessa olika förkortningar i teman.

Näste steg innebar analysmetoden helhet, delar, helhet och här gjorde vi ytterligare en genomläsning. Denna gång sågs intervjuerna som enskilda och den upplevda essensen kring intervjupersonernas yttranden, sammanfattades. Därefter grupperades intervjuerna efter vilken syn de hade på ämnet idrott och hälsa.

Steg fem innebar att varje grupp blev tilldelad en kategori. Det sista steget innebar en tabell, där vi placerade in de olika meningsklustrena. Ett meningskluster innebär att olika meningsenheter paras ihop och bildar ett sammanhang, vilka innebär våra kategorier. Det utfördes en jämförelse mellan klustrena, för att upptäcka ett mönster där meningen och essensen i utsagorna framkom. Genom att försöka förstå fenomenet bättre än tidigare, beskrivs fenomenets essens (Dahlberg et. al., 2008).

4.1.6 Validitet

Kvale och Brinkmann (2009) menar att det finns ingen sann valid utskrift, då det är av större intresse att se till vilken typ av utskrift som bäst lämpar sig till studiens syfte. Validiteten innebär att det som avses att undersökas, undersöks. Genom att vi noggrant har följt syftet som en röd tråd genom intervjuerna och tolkningar av resultaten, anser vi studien vara valid.

4.1.7 Etiska överväganden

Olika etiska överväganden tas här upp i anslutning till vår fenomenologiska undersökning, samt att det sker ett resonemang kring detta.

I likhet med Vetenskapsrådet (2010) har vi tagit hänsyn till de fyra begrepp som är centrala vid forskning med människor: sekretess, anonymitet, tystnadsplikt och konfidentialitet. I missivet har vi beskrivit att intervjuerna var konfidentiella och att vi har tystnadsplikt om vad som sägs under intervjun. Innan intervjuerna berättade vi för intervjupersonerna vilka förutsättningar som fanns samt vilka rättigheter de hade, att de när som helst fick avbryta intervjun. I metod, analys och resultat har vi tagit hänsyn till dessa fyra begrepp, då vi inte nämnt namn eller ålder någonstans och heller inte beskrivit något som kan härledas till en viss intervjuperson eller skola. Vetenskapsrådet (2010) menar även att respekten för människors värde och de mänskliga rättigheterna vid forskning är viktiga, därför ska alltid ett samtycke att delta i studien finnas. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver hur samtycket ska informera intervjupersonerna om undersökningens syfte, vilket upplägg den har samt vilka risker och fördelar som finns med att delta i studien.

När det gäller undersökningens två olika grupper, årskurs 5 och 9, erhöll flickorna i årskurs 5 ett missiv som i sin tur deras målsman/målsmän ska skriva under, med hänsyn till etiska grunder. När det gäller flickorna i årskurs 9, får de som är över 15 år själva skriva på samtycket, vilket även det härrör från det etiska underlaget (Utbildningsutskottet, 2002/03).

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver vidare om de olika etiska aspekterna där en av dem är konfidentialiteten. Denna innebär i en undersökning att data som samlats in, inte kan härröras till en individ, vi har inte för avsikt att identifiera deltagarna i denna undersökning, då vi kommer att skydda deltagarnas integritet. Den person som har inflytande över forskningen och resultatet på undersökningen är forskaren, därför har vi vissa krav på oss. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) är dessa krav att forskaren ska söka efter vetenskaplig kvalitet som appellerar till undersökningens syfte och att presentera korrekta resultat till forskningsområdet som representerar de undersökandes svar. Han ser också hur forskaren måste vara oberoende för att helt och hållet kunna visa neutrala resultat, annars kan forskaren påverkas från olika håll och spegla resultaten ur olika synvinklar som passar.

5 Resultat

Undersökningens resultat presenteras i form av fyra kategorier, vilka återger essensen i hur flickor i år 5 och 9 i denna undersökning ser på ämnet idrott och hälsa i skolan. Flickornas syn på ämnet idrott och hälsa innebär att flickorna ser ämnet som: *”rekreation”, ”arena för att lära sig bollspel”, ”något man har nytta av i framtiden” samt kategorin ”osäkerhet om vad ämnet är bra för”*.

5.1 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som rekreation

Första kategorin inom synen på ämnet idrott och hälsa bland flickor i årskurs 5 och 9 innebar rekreation, som nämns vid ett flertal tillfällen i intervjupersonernas utsagor. För att läsaren ska få en bättre förståelse för vad begreppet rekreation innebär följer en kort definition. Detta begrepp innebär en aktivitet som främjar återhämtningen av krafter genom en avkopplande aktivitet (Nationalencyklopedin, 2010c). Ordet rekreation kan vara en aktivitet som är ett avbrott i elevernas vardag, som tillåter avslappning och återhämtning samt en lämplig förströelse för att stärka sina krafter. Detta sätt att se på ämnet idrott och hälsa förekom bland flickorna och nedan följer en beskrivning och tolkning av flickornas tankar kring skolämnet idrott och hälsa i relation till rekreation.

Det fanns flickor i femman som ansåg att idrott och hälsa var något som gav rekreation under den annars stillasittande skoldagen. Flickorna ansåg att ämnet idrott och hälsa var roligt och att det var ett ämne att ha kul i. Även flickor i nian ansåg att ämnet fanns till för att ha roligt i. En av de intervjuade flickorna i årskurs 5 menade att ämnet främst fanns för att det skulle finnas något mer som är kul än bara rasterna:

För att man ska ha nåt kul, förutom raster, dom e också kul.

Här gjorde hon en liknelse mellan rasterna och skolämnet idrott och hälsa som om de vore likvärdiga delar under skoldagen. Det som genomsyrade alla dessa intervjuer, både i femman och i nian, med rekreation som syn på ämnet, var att de tyckte det är kul att röra på sig för att orka sitta still och koncentrera sig under andra lektioner i skolan. De såg inte att ämnet var bra för något annat än att återhämta sig och att ha kul för att orka resten av skoldagen. Som en flicka i årskurs 5 uttryckte sig:

För att man ska inte sitta för mycket still... så man kan sitta still på dom andra lektionerna istället för att bara hoppa och springa.

Flickorna tyckte det var viktigt att kunna springa av sig, så att de kunde koncentrera sig bättre på andra stillasittande lektionerna. En flicka i årskurs 9 uttryckte sig på ett annat sätt, men med samma andemening:

Mm, ja nu har man ju lite mer kunskap om detta att det är bra för att kunna koncentrera sig bättre på andra lektioner och det hade man ju inte när man va såhär mindre, tyckte man det bara va kul...

Flickor i nian menade även att ämnet idrott och hälsa bidrog till att man slipper sitta still och istället få röra på sig, vilket påverkade flickorna i hur de såg på ämnet. Flickor i årskurs 9 ansåg också att det var skönt med idrott och hälsa. Skönt på ett sätt som de inte upplevde i något annat ämne, en återhämtning från det annars stillasittande arbetet som gör det skönt att röra på sig.

Något som var speciellt för flickor i femman var att de tyckte det var roligt att lära sig nya saker, lekar och sporter, men såg inte längre i lärandet än att det var roligt. Det viktiga med ämnet var att ha roligt, allt som är tråkigt ansåg flickorna kunde utebli, då de tyckte att det var onödigt. De tänkte även i banor som att om de inte var bra på någon aktivitet, var det också tråkigt. Detta kanske beror på att de måste anstränga sig mer för att lära sig det, men det flickorna egentligen vill är att ha roligt.

En av flickorna i nian nämner också att det var roligt att göra saker tillsammans, då de i idrott och hälsa har ett annat spelrum än under de andra lektionerna.

5.2 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som en arena för att lära sig bollspel

Andra kategorin som visar essensen i flickornas syn på ämnet idrott och hälsa är; arena för att lära sig bollspel. När det gäller denna kategori innebär bollspel, fotboll, handboll, basket med flera i olika former. Även när intervjupersonerna har nämnt sporter har det av sammanhanget tolkats som bollspel, vilket också har placerats under kategorin, arena för att lära bollspel.

Det som var gemensamt för alla flickor, i denna kategori var att de såg på ämnet som ett typiskt ämne där sporter och aktiviteter utförs och främst i form av olika bollspel. Flickorna

nämner det ofta och tydligt att det var bollspel som var essensen i ämnet idrott och hälsa. Ämnet syftade till att lära ut olika sporter och då först och främst bollspel. Flickornas resonemang landade i förklaringar om dessa bollspel och de såg inget vidare resonemang i hur ämnet såg ut för övrigt. En flicka i årskurs 5 menade att idrott och hälsa var ett ämne fyllt med bollspel, och uttryckte sina upplevelser på detta sätt:

Aa, när jag va mindre tyckte jag idrott va mer såhär springa runt många varv, men de tycker jag inte nu för nu vet jag att det är annat... de e fotboll, de e handboll, de e hockey, o asså de e lite allt möjligt nu.

Flickorna i årskurs 5 såg ämnet som en möjlighet till att prova på olika bollspel och menar att det var detta som endast var meningen med idrott och hälsa. De tänkte inte på något annat när de har ämnet än att de ska få en chans till att utöva något bollspel, kanske rent av ser de bollspelet i skolan som ett träningstillfälle istället för en lärandesituation. Även som en flicka i nian beskrev att ämnets fokus låg på bollspel:

... man märker att det bara är bollsport, nästan bara bollsport... för att det är det populäraste.

Flickor i nian menade att bollspel var huvuddelen i ämnet för att det var det populäraste bland eleverna, därför tror de att läraren influeras av deras tankar. I nian fanns det även de flickor som såg på ämnet som ett typiskt ämne där bollspel var i förgrunden, men samtidigt kunde det utläsas att de inte tyckte det var det viktigaste:

Jag kan tycka det är viktigare med typ styrketräning och konditionsträning, än med fotboll.

Dessa flickor har tankar om vad de tycker är viktigt att utföra, men de känner ändå att det är bollspel som tar överhanden över undervisningen, vilken influerar deras syn på ämnet idrott och hälsa. De flickor som tyckte detta ansåg istället att till exempel frisbee, gymnastik och friidrott var det roligaste. Trots detta ansåg de att idrott och hälsa förknippas med olika bollspel. Resterande flickor i nian hade synen på ämnet som en arena för att lära sig bollspel och tyckte att det samtidigt var roligt.

Det som finns att lära i ämnet beror på eleven själv, hur mycket de lär sig beror på hur mycket de själva kan av en sport sedan tidigare, menar flickor i årskurs 5. En flicka i årskurs 5 uttryckte sig om lärande i ämnet idrott och hälsa på följande sätt:

Man lär ju sig väldigt mycket ibland, men ibland inte, men det beror ju på hur mycket man kan av olika sporter.

Är det någon som spelar handboll på fritiden, menar flickorna, att dessa inte kan lära sig lika mycket som någon som inte spelar handboll på fritiden. De ser inte bortom lärandet av en speciell bollsport, utan ser endast bollsporten som lärandet i ämnet idrott och hälsa.

5.3 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som något man har nytta av i framtiden

Flickorna i årskurs 5 såg ämnet idrott och hälsa som ett ämne där de lär sig saker som kan vara till nytta i deras liv, nu och i framtiden. Det som flickorna främst menar, som var till nytta för dem, var de olika tävlingsmoment som skedde inom ämnet idrott och hälsa och vad som blev följderna av tävlingarna. De såg det som att de måste lära sig att det finns motgångar i livet, så som det finns motgångar när de förlorar i olika aktiviteter i ämnet.

Nee, de måste man ju lära sig det också, att det kan va motgångar också, man kan förlora ibland och vinna ibland, då får man göra det på ett bra sätt när man förlorar och på ett bra sätt när man vinner.

Detta såg flickorna att de kunde ha användning av senare i livet, då de således drar paralleller till senare delar av sitt liv. En flicka tyckte också att nyttan i de olika tävlingsmomenten var att förstå att man inte ska tävla mot varandra och jämföra sig med varandra. Detta tyckte hon var bra för sin framtid, att veta att det viktiga inte är jämförelser mot andra personer, utan att jämföra sig med sig själv istället. De ser tävlingsmomenten som en del av ett större perspektiv och utvecklar det till en nytta längre fram i livet.

Till skillnad från flickor i årskurs 5, såg flickor i årskurs 9 nyttan med ämnet idrott och hälsa som att den var bra för hälsan på olika sätt. De ser idrott och hälsa som ett förebyggande ämne för kroppen, då de menar att de skulle lära sig att göra övningar och aktiviteter på rätt sätt för att inte skada sig.

...hur man lyfter rätt o så, och sen är det ju också så hur man tränar upp konditionen och typ tränar sina muskler och sånt... det är ju alltid bra att ta hand om sig själv så man mår bra o sånt, så kan man träna upp vissa muskler så man inte får ont i ryggen o nacken o sånt.

Essensen i nyttan med ämnet, ansåg flickorna låg i att de får lära sig hur de ska träna upp och utveckla sin kropp, för att de ska kunna ta hand om den senare i livet. Även att de får testa på

olika sporter kan leda till att de får ett bestående intresse. Detta menar flickorna bidrog till att de kunde hålla sig aktiva efter skolan, för att de inte ska skada sig eller bli överviktiga. De såg ämnet som något som bidrar till fysisk aktivitet på fritiden, efter att de slutat skolan samt som ett ämne som förebygger skador och sjukdomar.

Flickor i årskurs 5, såg på ämnet idrott och hälsa som något som kan hjälpa dem i deras framtida yrkesval, såsom någon uttryckte sig, att hon ville bli idrottslärare. När flickor i femman fokuserade på tävlingsmomenten och yrkesvalet i framtiden, fokuserar niorna på kroppen och fysisk aktivitet längre fram i livet. Det finns också en flicka i årskurs 9 som såg ämnet idrott och hälsa som något där man utvecklade sin identitet och personlighet. Hon tyckte att ämnet utvecklade egenskaper som att vara snäll och att få fram alla, genom bland annat passningar i olika sporter samt att vara en bra ledare. Hon menade alltså att idrott och hälsa bidrog till hennes personliga utveckling som kan vara av stor nytta i framtiden.

5.4 Flickorna ser ämnet idrott och hälsa som en osäkerhet om vad ämnet är bra för

Det som genomsyrar dessa flickors syn, både i årskurs 5 och 9, på ämnet idrott och hälsa var att de inte riktigt visste varför de hade idrott och hälsa eller vad de lärde sig i ämnet. De tror att det de lär sig endast var saker som till exempel kullerbyttor, lekar och sporter, men de var inte säkra på vad det viktiga i ämnet egentligen var. Det kan möjligtvis vara så att de chansar för att komma fram till ett svar och svaret kan vara det som flickorna gör mest på lektionerna i idrott och hälsa. Flickor av denna syn har aldrig tänkt eller reflekterat över ämnets innebörd, vilket har gjort att de inte bryr sig, varken om de lär sig något eller om de har ämnet på schemat, de ser ingen mening med skolämnet idrott och hälsa. En av de intervjuade flickorna i årskurs 5 påstod att hon inte kunde lära sig något i ämnet, då hon jämför hur hon kunde lära sig i matten, men inte i idrotten.

Mm, jag vet inte vad man lär sig. Man tänker inte så vad man lär sig på det sättet som man gör på vanliga lektioner som typ matten... därför att matten e ju tal, då så märker man först kunde man inte det, sen lärde man sig hur man skulle räkna och då kunde man det, men de e ju inte så för man kunde ju typ springa innan fast de är ju så, jag vet inte.

Flickan beskriver hur lärandet gick till under matematiklektionerna, om hur hon sedan tidigare inte kunde ett tal som hon sedan märkte att hon kunde efteråt, vilket hon påstod inte på

samma sätt gick att se i idrott och hälsa. Hon har en snäv syn på ämnet och har inte förstått vad det egentligen är hon gör i ämnet.

Det finns också en flicka i årskurs 9 som uttryckte sina tankar om idrott och hälsa på ett annat sätt än de övriga flickorna i nian, då hon menade att hon endast var med på lektionerna i idrott och hälsa för betygens skull.

Em, innan när man va liten så var det mer lek, nu e det mer att man måste delta för betygen... man måste visa att man är aktiv... det blir inte att man är med på samma roliga sätt, asså samma lekfulla sätt...

Hon menade att nu när hon blivit äldre har idrott och hälsa blivit mer av ett krav, istället för att kunna känna glädje i ämnet. När hon deltog på lektionerna var det endast för att umgås med kompisar och för att få betyg, hon var med bara för att hon skulle. Hennes syn på ämnet idrott och hälsa är egentligen endast en tvingad tanke om att få betyg.

5.5 Sammanfattning av resultat

Gemensamt för båda årskurserna i kategorin om rekreation, var att de såg ämnet som rekreativt, något de kan ha roligt i förutom rasterna. De såg ämnet som en återhämtning för att orka sitta still och att kunna koncentrera sig under skoldagen. Under lektionerna i idrott och hälsa fick de en möjlighet att springa av sig som inte tilläts i andra ämnena. När det talas om ämnet som en arena för att lära sig bollspel, förknippade många av flickorna det med bollsporter, att de lärde sig hur olika sporter fungerade samt var upplagda. Flickorna i nian kände att denna aktivitet tog överhand i undervisningen, på grund av att det var den populäraste aktiviteten. Men samtidigt såg många av flickorna ämnet som ett nyttigt ämne för framtiden, där de lär sig för livet i båda årskurserna. Detta lärande speglar sig i att de lärde sig om att de inte ska jämföra sig med andra, att ämnet kan vara till nytta i deras framtida yrkesval. De lärde sig även om sig själva, att de utvecklade egenskaper, så som att vara snäll och visa hänsyn till människor runt omkring sig. Det har även framkommit att en del av flickorna inte visste vad ämnet syftade till eller vad det var bra för. De visste helt enkelt inte varför ämnet fanns i skolan.

6 Diskussion

Nedan följer en diskussion om vad som kommit fram i resultatet med anknytning till syftet om hur flickor ser på ämnet idrott och hälsa, litteraturgenomgången och våra egna erfarenheter. Sedan följer en diskussion kring metodens olika delar. Till sist kommer även förslag på vidare forskning inom detta område att presenteras och diskuteras.

6.1 Resultatdiskussion

Enligt flickorna i undersökningen var bollsporter det främst förekommande i undervisningen, förmodligen då det var det populäraste enligt dem. Trots detta säger de att de ser andra aktiviteter som mer väsentliga. Även skolinspektionen (2010) och Ekberg (2009) visar att det är dessa aktiviteter med anknytning till föreningsidrotten som styr undervisningen. I den oannonserade tillsynen (Skolinspektionen, 2010) av ämnet förekom det främst prestationer i bollspel, vilket i högsta grad är intressant då det inte finns belägg för detta i kursplanen (Skolverket, 2000). Det finns inte i några av uppnåendemålen, varken hos femmorna eller hos niorna, som beskriver hur undervisningen i idrott och hälsa ska rymma bollspel i så stor utsträckning. Det står endast, i femmornas uppnåendemål, att de ska ha erfarenheter av olika idrottsaktiviteter och i niornas uppnåendemål om hur de ska ha kunskaper om vanliga rörelseaktiviteter (Skolverket, 2000). Det är då konstigt hur det kan förekomma så pass mycket bollspel i skolan som det påstås av flickorna i undersökningen. De nämner bollspel och drar anknytningar dit, vid flertalet tillfällen i undersökningen och tendensen tyder på att bollspel var lärandet i ämnet enligt flickorna. Skolinspektionen (2010) menar att de som inte deltar i någon bollsport på fritiden missgynnas av detta sätt att undervisa. Detta kan leda till att elever inte deltar på lektionerna i idrott och hälsa, för att de känner tristess inför den enformiga undervisningen. Förekommer detta går dessa elever miste om kunskaper för framtiden vill vi mena. Så som Leijnsne (2010) påpekar att den som erhåller bäst betyg är den som är bäst på bollspel, vilket inte alls hänger ihop med vad som är menat med ämnet, enligt kursplanen (Skolverket, 2000). En flicka i femman uttryckte sig att lärandet i ämnet berodde på hur mycket de kunde sedan tidigare av en sport. Denna flicka ser endast ämnets olika aktiviteter som lärande, vilket kan kopplas samman med vad Ekberg (2005) påstår om aktiveringen i ämnet. Han menar att ämnet kan delas in i två delar, aktivering och bildning. Vi vill mena att denna flicka inte ser ämnet som bildande utan som en aktivering. Aktiveringen inom ämnet kan liknas vid ett träningskoncept, där eleverna ska aktiveras och läraren ska agera som en tränare (Ekberg, 2005). Detta bidrar till att det inte finns något syfte till varför

de aktiviteter som tillämpas faktiskt utförs, då det inte finns stöd för detta i kursplanen (Skolverket, 2000). Resonemanget kan föras vidare genom Quennerstedt (2006) som antar att bredden av aktiviteter i ämnet är av större betydelse än vad syftet och lärandet är i dem. Om detta sker menar vi att det är svårt för eleverna att inse att ämnet är mer än bara en aktivering, där tendensen i flickornas svar visade att aktiveringen skedde genom bollsporter. I kursplanen för idrott och hälsa (Skolverket, 2000), står det att ämnet ska stimulera de sociala aspekterna, gemenskap och även fantasi och känslor. Bollspel kan berättigas om det betonas att det är dessa aspekter som lektionen syftar till. Detta vill vi mena kan bidra till att flickorna inte längre endast ser ämnet som en aktivering, utan även som ett bildande ämne, där ämnets nytta framträder, vilket kan kopplas till undersökningens syfte om hur flickorna ser på ämnet.

Läroplanen (Lpo94, 2006) betonar att lärandet i skolan ska bidra till att elever utvecklas till samhällsmedborgare och ska förbereda dem för framtiden. De ska utvecklas som individer, vilket kan sättas i samband med en flickas uttryck, att ämnet utvecklar hennes personlighet. För att alla ska kunna utvecklas som individer, gäller det att planera undervisningen, så att alla kan synas och att inte bara den som är skicklig på en specifik aktivitet. Detta öppnar upp dörrarna för alla, vilket överensstämmer med Annerstedts (2005) uttalande om att ”alla ska bli vinnare” (s. 620). Genom att öppna dessa dörrar vill vi mena att flickorna utvecklar personliga egenskaper, exempelvis självförtroende. Det är väldigt viktigt att man får utveckla personliga egenskaper tidigt, då det genomsyrar resten av livet, därför vill vi mena att den personliga utvecklingen bör stå i fokus tidigt. I resultatet visade det sig även att man ska vara snäll och försöka få fram alla genom att vara en god förebild i ämnet, vilket även detta är återkommande i livet, där relationer i olika former är viktiga. Viktiga tankar om att idrott och hälsa är ett ämne som ger lärande för livet, menar vi kan vara av stor vikt i framtiden för flickornas personlighetsutveckling och sociala förståelse.

Kursplanen säger att ämnet ska skapa ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet (Skolverket, 2000). Flickorna i nian ansåg att ämnet gav detta, då de kände att de hade mer kunskaper kring hur kroppen fungerar, än vad de hade när de var mindre. Flickorna i undersökningen såg ämnet som ett tillfälle att lära sig mer kring vad god hälsa innebar, även om det inte var så för alla flickor. Det viktiga med ämnet, ansåg flickorna vara att de fick tillfälle att röra på sig under skoldagen samt att ämnet var roligt. Detta innebär att de såg ämnet som rekreation, då de drog paralleller mot övriga skolämnen, där de ska orka koncentrera sig samt sitta still. Kursplanen (Skolverket, 2000) säger att rekreation har stor

betydelse för hälsan och välbefinnandet. Något som även Annerstedt (2005) hävdar är att idrott och hälsa ska fokusera på att ha roligt och må bra, istället för att prestationer och lärandesituationer ska ta stor plats i undervisningen. Det var troligen lärandesituationer och prestationer som dessa flickor inte tyckte var roliga, då de av olika skäl var tvungna till att anstränga sig för att lära sig eller för att prestera. Men det de egentligen var ute efter, var att ha roligt. Larsson (2004) menar att tolkningen av kursplanen kan leda till olika aktiviteter i undervisningen. Flickorna kan under en längre tid ha liknande aktiviteter, vilket bidrar till att de inte får någon utmaning till att lära sig något nytt (Larsson, 2004). De fann det tråkigt när de var tvungna till att lära sig något nytt och härmed vill vi mena att det kan vara utförandet av samma aktiviteter som gör att de med tiden tröttnar på enformigheten och finner då kanske inte lektionerna längre som utmanande. Trots detta är det inte negativt enligt oss, att se ämnet som rekreation, då även detta kan ge utmanande och lärorika situationer, där flickorna kan utvecklas. Att ha roligt kan gå hand i hand med lärandet menar vi, då det kan ske utan att man är medveten om det, precis som Alerby (2000) beskriver. Genom att hitta det roliga, är viljan för att lära sig starkare. När vi finner glädje i något, motiveras vi och lusten blir stor till att upptäcka nya saker som vi inte tidigare visste, vilket ofta styrde oss när vi var mindre i vår strävan att utforska nya möjligheter. Ekberg (2009) menar att eleverna ska få en positiv upplevelse och känna rörelseglädje inför ämnet idrott och hälsa. Rörelseglädjen har olika betydelser i de olika åldrarna, men både flickor i årskurs 5 och i årskurs 9 ser behovet i att ha roligt och lägger stor vikt vid att röra på sig. En flicka i nian såg idrott och hälsa som ett ämne där alla gör saker tillsammans och har roligt tillsammans. Detta menar Quennerstedt (2006) är något positivt som gynnar elevernas gemenskap och relationer till andra elever samt att visa hänsynstagande.

Några av flickorna kände en osäkerhet över vad ämnet var bra för genom att de inte visste, de hade aldrig reflekterat över detta eller tänkt på det. Det är som Meckbach och Söderström (2002) säger att elever inte riktigt kan definiera vad de ska lära sig i ämnet. Detta kan ha att göra med, som tidigare nämnts, att de inte får reda på varför de gör särskilda aktiviteter i idrott och hälsa undervisningen. Något annat som kan påverka deras osäkerhet över ämnet och synen på det, kan vara hur ämnet porträtteras. Hardman och Marshall (2000) påvisar att ämnet fick sättas åt sidan för de andra viktigare teoretiska skolämnena, i deras studie. Förekommer detta vill vi mena att det avspeglar sig på eleverna, vilket så småningom leder till en förändrad syn på ämnet idrott och hälsa och en osäkerhet kring vad ämnet är bra för. Detta kan associeras med en flickas utsaga om att hon inte lär sig något i idrott och hälsa

ämnet, då hon konstaterar att hon redan kunde springa sedan tidigare. Detta innebär att hon inte ser någon nytta med ämnet och inte vet vad hon gör där. Flickan har aldrig reflekterat över essensen i ämnet och har aldrig behövt göra det heller, så som hon gjort i andra ämnen. Hon gör jämförelser mellan skolämnen och menar att hon tydligare ser lärandet i matematik än i idrott och hälsa. Det är viktigt att nyttan med ämnet tydliggörs av lärarna, annars är det svårt för elever att förstå varför de ska ha ämnet, vilket till slut kan leda till att ämnet framstår som onödigt och odefinierbart vad gäller lärandet i ämnet (Ekberg, 2009; Larsson & Redelius, 2004; Meckbach & Söderström, 2002). Så som Meckbach och Söderström (2002) menar att ämnets kärna borde redas ut. Detta för att flickorna ska känna relevans till varför de ska ha ämnet i skolan. Annars kan de känna en osäkerhet i ämnet och vad det är bra för.

En flicka i undersökningen påtalade att nu när hon blivit äldre är idrott och hälsa mer som ett krav, hon känner ingen glädje i ämnet längre, vilket hon gjorde när hon var mindre. Vi kan urskilja i kontexten att hon endast deltar för att få ett betyg, samt för att få umgås med sina vänner. Hennes glädje gentemot ämnet har försvunnit i samband med att kraven blivit högre. Detta kan ha med betygssättningen att göra, då Ekberg (2009) hävdar att det är färdigheter genom den fysiska prestationsförmågan som betygssätts. Det tas även hänsyn till samarbete, gott uppförande och att visa hänsyn, vid betygssättning. Vi anser att betygen ska sättas efter hur eleven utvecklas och tar till sig sitt lärande. Flickan upplevde en tvingad tanke om att få betyg i ämnet, vilket gjorde att hon blev osäker på vad lärandet i ämnet innebar. Detta kan ha att göra med att de inte får veta varför vissa aktiviteter tillämpas eller vad olika övningar är bra för, vilket vi känner igenom oss ifrån vår egen skoltid. Det viktiga var att man presterade och visade framfötterna här, istället för att utvecklas och växa i takt med övningen.

Flickorna i femman beskrev främst olika aktiviteter som lärandet i ämnet, vilket kan liknas vid olika idrottsaktiviteter i uppnåendemålen (Skolverket, 2000). Övriga uppnåendemål nämns inte, som att exempelvis kunna simma eller hantera nödsituationer vid olika tillfällen (Skolverket, 2000). Det var anmärkningsvärt att de inte tog upp några andra uppnåendemål som var viktiga för deras framtid, som enligt oss borde ha tydliggjorts för dem. Ansvaret ligger hos läraren att förtydliga uppnåendemålen i undervisningen, vilket även Annerstedt (2005) och Eriksson et. al. (2005) håller med om. Detta styrks även av Larsson (2004) som konstaterar att när uppnåendemålen tolkas blir de lätt endast aktiviteter istället för olika kunskaper, vilket avspeglas i undervisningen. Den största skillnaden mellan dessa båda årskurser var att flickorna i nian ansåg att lärandet i ämnet låg i kunskaper om kroppen.

Istället för att endast bemästra olika aktiviteter med dess regler, såg de ett steg längre i lärandet än femmorna. Detta innebär att de kan ha användning för dessa kunskaper längre fram i livet, då det kan uppstå situationer där denna kunskap behöver tillämpas, exempelvis vid olika skade- och hälsosituationer. I deras fall tar de upp två av uppnåendemålen, men det finns många kvar, till exempel livräddande första hjälpen (Skolverket, 2000). Flickorna i de båda årskurserna har förmodligen ingen kännedom om uppnåendemålen, vilket kan dras till hur undervisningen bedrivs. Kanske var det så att innehållet under lektionerna var väldigt smalt och begränsade dem, istället för att få dem att utveckla sin fulla potential.

6.2 Metoddiskussion

Här förs en diskussion kring vad som kunde ha gjorts annorlunda i vår studie samt vad som kan ha påverkat resultatet.

Urvalet för denna studie innebar en skola i medelstor svensk kommun, i en ort strax utanför de centrala delarna. Om detta hade varit en skola i de centrala delarna istället, kan det vara så att resultatet hade sett annorlunda ut, då dessa möjligtvis har andra erfarenheter och tankar om ämnet idrott och hälsa. Men det är möjligt att det även hade sett annorlunda ut på samma skola om fler klasser hade blivit intervjuade, då även dessa svar hade kunnat variera. Det kan ha stor betydelse vilka tidigare erfarenheter flickorna har haft när det gäller lärare, om de har haft sin klasslärare eller idrottslärare på lektionerna i idrott och hälsa. Resultatet kan också ha påverkats av om de själva var medlemmar i någon idrottsförening eller om det fanns någon förening på orten, vilket även kan ha speglat av sig i undervisningen.

Att vi valde att vara två intervjuare när vi intervjuade flickorna kan också ha påverkat svaren mot att om vi hade varit ensamma och genomfört intervjuerna. Detta kan leda till att intervjupersonen känner olika trygghet, med en eller två intervjuare. Flickornas utsagor kan även ha skildrats utifrån hur deras dag har sett ut, om det inträffat något specifikt, som satt avtryck hos individen.

Från början var det tänkt att undersökningen skulle omfatta 16 flickor, men det slutgiltiga urvalet blev 12 flickor. Detta på grund av att antalet nior som godkände deltagande inte var fler och att antalet flickor i femman vid avsatt tid för intervjuerna inte var tillgängliga. Vi

kände ändå en mättnad i materialet. Resultatet hade kunnat påverkas i annan riktning eller varit av samma mening, som det nuvarande, beroende på dessa fyra flickors deltagande.

6.3 Slutsats

Undersökningens syfte, var att ta reda på hur flickor i årskurs 5 och 9 ser på ämnet idrott och hälsa. Det som växte fram ur flickornas intervjuer var fyra olika kategorier, nämligen ”rekreation”, ”arena för att lära sig bollspel”, ”något man har nytta av i framtiden” samt ”osäkerhet om vad ämnet är bra för”. Diskussionen har tagit upp att flickorna mestadels såg ämnet idrott och hälsa som rekreation samt att lärandet främst skedde genom bollspel.

Slutsatsen är att undervisningen i idrott och hälsa behöver förtydliga ämnets uppnåendemål för flickorna i studien. I yrkesrollen bör hänsyn tas till flickornas syn på ämnet, för att på bästa sätt kunna anpassa undervisningen till varje individ och dess erfarenheter för att skapa lärande.

6.4 Sammanfattning och vidare forskning

Syftet med denna studie var att undersöka flickors syn i årskurs 5 och 9 i ämnet idrott och hälsa, samt att ta reda på vad de tycker att de lär sig, för att till sist kunna urskilja skillnader mellan grupperna och ta reda på vad flickorna allmänt tycker om ämnet.

Genom litteraturen har det framkommit argument till varför vi har valt att fokusera på flickor i denna undersökning, att många krav sänkts för flickor i samband med idrottsundervisningen (Sollerhed, 2006; Redelius, 2009; Larsson et. al., 2005). Som teoretisk utgångspunkt har fenomenologin använts, då syftet innebar att hitta essensen hos flickornas syn på ämnet. Syftet kan knytas an till fenomenologin, vilken kan sammanfattas som ”läran om det som visar sig”.

För att på djupet fånga flickornas tankar, har vi använt oss av kvalitativ forskningsansats, där en intervjuguide utformades och efterföljdes. 12 flickor intervjuades, sex i vardera årskurs.

Resultatet visade att synen på ämnet idrott och hälsa innebar att flickorna såg ämnet som ”rekreation”, ”arena för att lära sig bollspel”, ”något man har nytta av i framtiden” samt ”osäkerhet om vad ämnet är bra för”. Inom dessa kategorier fanns det skillnader och likheter

mellan flickorna i de olika årskurserna. De likheter som kan sammanfatta den allmänna uppfattningen om ämnet var att det var roligt att röra på sig och att de lärde sig olika sporter och lekar. Skillnaden var att flickorna i årskurs 9 ansåg att lärandet i ämnet var att ha kunskaper om kroppen, medan femmorna ansåg att de lärde sig sporter och lekar.

Som vidare forskning har vi förslag på att utveckla frågeställningarna i ett vidare perspektiv. Att få utöka antalet intervjupersoner och med en annan skola som urval, kan en större bild av ämnet idrott och hälsa erhållas. Även att intervjua lärare och pojkar för att se om det finns skillnader gentemot vad flickorna ansåg om ämnet. Frågeställningen så som varför bollspelet har en sådan utbredning i undervisningen, när det inte finns stöd för det i ämnets kursplan, kan ställas. Ytterligare en kan vara, hur ämnets uppnåendemål synliggörs för eleverna, då det i vår studie framkom att många var osäkra över vad ämnet syftade till.

Referenslista

Alerby, E. (1998). *Att fånga en tanke: en fenomenologisk studie av barns och ungdomars tänkande kring miljön*. (Avhandling). Luleå: Luleå tekniska universitet

Alerby, E. (2000). Lärande – några betraktelser från olika horisonter. I Alerby, E., Kansanen, P. & Kroksmark, T. (red.) (2000). *Lära om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Annerstedt, C., Peitersen, B., Rönholt, H. (2001). *Idrottsundervisning. Ämnet idrott och hälsas didaktik*. Göteborg: Multicare AB.

Annerstedt, C. (2005). Physical Education and Health in Sweden. Introduction to the school system and P.E. in Sweden. I Pühse, U. & Gerber, M (red.) (2005). *International Comparison of Physical Education: Concepts, Problems, Prospects*. (p. 604-629). Oxford: Meyer & Meyer Sport.

Bengtsson, J. (2003). Possibilities and limits of self-reflection in the teaching profession. I (red.) (2003) *Studies in Philosophy and Education*. (Artikel). (s. 295-316) vol. 22. Holland: Kluwer Academic Publishers.

Bjurwill, C. (1995). *Fenomenologi*. Lund: Studentlitteratur.

Burman, A. (2009). Erfarenhet, reflexion, bildning Utkast till ett pragmatiskt bildningsbegrepp. I Bornemark, J. & Svenaeus, F. (red.) (2009). *Vad är praktisk kunskap?* (s.108-128). Södertörn: Södertörn studies in practical knowledge.

Carlgren, I (1997). Kunskap och lärande. I Skolverket. (red.) (1997). *Bildning och kunskap. Särtryck ur Läroplanskommitténs betänkande: Skola för bildning. (SOU 1992:94)*. (s. 23-53) Stockholm: Liber distribution.

Dahlberg, K., Dahlberg, H., Nyström, M. (2008). *Reflective Lifeworld Research*. Lund: Studentlitteratur.

DePoy, E., Gitlin, L-N. (1999). *Forskning – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Egidius, H. (2002). *Termlexikon i psykologi, pedagogik och psykoterapi*. 7:e uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ekberg, J-E (2005). *Bourdieu och idrottslärares*. (Artikel). Tillgänglig: <http://www.idrottsforum.org/articles/ekberg/ekberg050606.pdf> (18/5-2010, 14.48).

Ekberg, J-E. (2009). *Mellan fysisk bildning och aktivering. En studie av ämnet idrott och hälsa i skolår 9*. (Avhandling). Malmö: Lärarutbildningen.

Ekberg, J-E & Erberth, B (2000). *Fysisk bildning – om ämnet idrott och hälsa*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, C., Gustafsson, K., Quennerstedt, M., Rudsberg, K., Öhman, M., Öijen, L. (2005). *Nationell utvärdering av grundskolan 2003 (NU-03). Idrott och hälsa*. Stockholm: Skolverket.

Hardman, K., Marshall, J. (2000). *World-Wide Survey of the State and Status of School Physical Education. Final Report*. Manchester: University of Manchester.

Hugo, M. (2007). *Liv och lärande i gymnasieskolan. En studie om elevers och lärares erfarenheter i en liten grupp på gymnasieskolans individuella program*. (Avhandling). Jönköping: Jönköping University Press.

Husserl, E. (1965). *Filosofin som sträng vetenskap*. I Husserl, E. (red.) (2002). *Fenomenologin och filosofins kris*. (s. 11-84) Stockholm: Thales.

Hyldgaard, K. (2008). *Vetenskapsteori – en grundbok för pedagogiska ämnena*. Stockholm: Liber AB.

Illeris, K (2007). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, B., Emanuelsson, G. (1999). *Reviderad kursplan för grundskolan och förskoleklassen*. (Artikel). I *Nämnamnaren* (1999) vol. 1.

Key, E. (1897). *Skolan och bildningen*. I SOU 1992:94. (red.) (1997). *Bildning och kunskap*. Stockholm: Skolverket.

Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, H. (2004). *Lokala arbetsplaner i idrott och hälsa – en ny typ av styrning*. I Larsson, H., Redelius, K. (red.) (2004). *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa*. (s. 205-226). Stockholm: Idrottshögskolan.

Larsson, H., Redelius, K. (2004). *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan.

Larsson, H, Fagrell, B., Redelius, K. (2005). *Kön – Idrott – Skola*. (Artikel). Tillgänglig http://www.idrottsforum.org/articles/larsson/larsson_fagrell_redelius/larsson_fagrell_redelius051214.html (2/11-2010, 10.34).

Leijnse, E. (2010). *Kärleken till bollsport utan stöd i kursplanen*. (Artikel). Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/sverige/article1288973/Karleken-till-bollsport-utan-stod-i-kursplanen.html> (25/11-2010, 10.15).

Londos, M., (2010). *Spelet på fältet. Relationen mellan ämnet idrott och hälsa i gymnasieskolan och idrott på fritid*. (Avhandling). Malmö: Malmö Högskola.

Lpo94. (2006). *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen, fritidshemmet, Lpo 94*. Skolverket.

Lundvall, S. (2004). Bilder av idrott och hälsa – en forskningsöversikt. I Larsson, H., Redelius, K. (red.) (2004). *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa.* (s.19-43). Stockholm: Idrottshögskolan.

Marklund, P. (2002). *Sätt Sverige i Rörelse 2001. Medieanalys.* Stockholm: Statens Folkhälsoinstitut.

Meckbach, J., Söderström, S. (2002). ”Kärt barn har många namn” – idrott och hälsa i skolan. I Engström, L.M., Redelius, K. (red.) (2002). *Pedagogiska perspektiv på idrott.* (s. 209-239). Stockholm: HLS Förlag.

Nationalencyklopedin. (2010a). Sökord: fenomen. Tillgänglig: <http://www.ne.se> (14/6-2010 11.21).

Nationalencyklopedin. (2010b). Sökord: Fenomenologisk pedagogik. Tillgänglig: <http://www.ne.se> (1/9-2010, 11.05).

Nationalencyklopedin. (2010c). Sökord: Rekreation. Tillgänglig: <http://www.ne.se> (25/11-2010 13.10)

Redelius, K. (2009). Genus och skolframgång i ämnet idrott och hälsa. (Artikel). I Svensk Idrottsforskning (red.) (2009). *Temanummer: Genus inom idrotten.* (s. 42-44) vol. 1.

Rossmann, G., Rallis, S. (2003). *Learning in the field.* Thousand Oaks: Sage publications. 2: uppl.

Sander, Å. (1999). Edmund Husserls fenomenologiska tradition. I Allwood, C.M., Eriksson, M.G. (red.) (1999). *Vetenskapsteori för psykologi och andra samhällsvetenskaper.* Lund: Studentlitteratur.

Skolinspektionen. (2010). *Mycket idrott och lite hälsa. Skolinspektionens rapport från den flygande tillsynen i idrott och hälsa.* Stockholm: Skolinspektionen.

Skolverket. (1996). *Grundskola för bildning.* Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2000). *Kursplan för idrott och hälsa.* (SKOLFS: 2000:135) Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2010). *Förslag till ny kursplan för idrott och hälsa.* Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: http://www.skolverket.se/content/1/c6/01/97/74/Idrott_och_h%EA4lsa.pdf (19/5-2010).

Sollerhed, A-C. (2006). *Young today – adult tomorrow! Studies on physical status, physical activity, attitudes, and self-perception in children and adolescents.* (Avhandling). Lund: Lunds Universitet, faculty of medicine.

Svenska Akademiens ordlista. (2006). *Svenska akademins ordlista över svenska språket.* Norstedts Akademiska Förlag.

Språkrådet. (2008). Svenska skrivregler. Tredje utgåvan. Stockholm: Liber.

Quennerstedt, M. (2006). *Att lära sig hälsa*. (Avhandling). Örebro: Örebro universitet.

Utbildningsutskottet. (2002/03). *Etikprovning av forskning*. Tillgänglig:
www.codex.vr.se/tes/Utbildningsutskottet%20om%20etikprovning.doc (26/5-2010, 13.24).

Vetenskapsrådet. (2010). *Forskning som involverar människan*. Tillgänglig:
<http://codex.vr.se/forskningsmanniska.shtml> (11/5-2010, 12.41).

Hej!

Vi heter Sanna-Lie Lövgren och Melinda Ymsén och studerar till lärare på Högskolan Kristianstad. Vi är inne på vår sista termin och skriver vårt examensarbete som handlar om flickors syn på ämnet idrott och hälsa. Examensarbetet kommer att baseras på intervjuer med 16 flickor i årskurs 5 och 9. Urvalet av elever sker slumpmässigt. Intervjuerna spelas in på band.

Ert barn går i en klass där urval av intervjupersoner sker. Att delta i studien är frivilligt och urvalet bygger på ert godkännande. Intervjun av ert barn och handhavande av datamaterial kommer att ske i enlighet med de riktlinjer som gäller kring konfidentialitet och anonymitet i samband med ett examensarbete. Datamaterialet kan behöva visas för handledare eller examinator.

Vi är tacksamma om ni besvarar vår fråga om ert barns deltagande i examensarbetet om elevens syn på ämnet idrott och hälsa.

Vid oklarheter eller frågor om examensarbetet och intervjun, kontakta oss gärna.

Med vänliga hälsningar

Sanna-Lie Lövgren xxxx-xxxxxx
Melinda Ymsén xxxx-xxxxxx

Barnets namn: _____

Jag **godkänner** mitt barns deltagande i intervjun

Jag **godkänner ej** mitt barns deltagande i intervjun

Målsmans underskrift: _____

(vid gemensam vårdnad krävs båda målsmäns underskrift)

Lämnas senast till klasslärare/mentor: xx/xx-2010

Intervjuguide

Bilaga 2

Börjar med att presentera oss själva, namn, ålder, läser till, syfte med studien och presentera förutsättningarna (avbryta när du vill) för intervjun. Prata om vardagliga saker som till exempel;

- Namn, ålder, kön, klass
- Intressen – fritiden, musik, idrott, tv, hänger på stan, hjälper till hemma, ute på internet.
- Vad håller ni på med nu i skolan
- Trivs du i skolan? Kompisar? Vad är kul i skolan? Vad är mindre kul i skolan? Varför?

1. Vad tänker du om skolämnet idrott och hälsa?
2. På vilka sätt har dina tankar om idrott och hälsa förändrats sen tidigare?
3. Vad lär ni er på lektionerna i idrott och hälsa just nu?
4. Berätta hur det är före och efter lektionerna i idrott och hälsa?
5. Händer det att ni är uppdelade i mindre grupper på lektionerna i idrott och hälsa, i så fall hur?
6. Varför tror du att det finns ett ämne i skolan som heter idrott och hälsa?
7. Vad lär du dig på lektionerna i idrott och hälsa som kan vara bra för din framtid?
8. Ni har diagnoser i matematiken, hur testar läraren vad du har lärt dig i idrott och hälsa?
9. Hur och när får ni reda på vad lektionerna i idrott och hälsa ska handla om?
10. Vad tänker du om tävlingsmomenten i idrott och hälsa?
11. Vad tycker du är roligast att göra på idrott och hälsa lektionerna?
12. Berätta om en upplevelse under en lektion i idrott och hälsa som du har ett särskilt starkt minne av?
13. Är det något mer du skulle vilja dela med dig av kring ämnet idrott och hälsa?